

2/2016

STATSREVISORERNE
RIGSREVISIONEN

Rigsrevisionens beretning om

undervisningen på professionshøjskolerne

afgivet til Folketinget med Statsrevisorernes bemærkninger

1849
147.281
237
1976
114.6
22.480
908

Oktober 2016

2 /
2016

Beretning om undervisningen på professionshøjskolerne

Statsrevisorerne fremsender denne beretning med deres bemærkninger til Folketinget og vedkommende minister, jf. § 3 i lov om statsrevisorerne og § 18, stk. 1, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

København 2016

Denne beretning til Folketinget skal behandles ifølge lov om revisionen af statens regnskaber, § 18: Statsrevisorerne fremsender med deres eventuelle bemærkninger Rigsrevisionens beretning til Folketinget og vedkommende minister.

Uddannelses- og forskningsministeren afgiver en redegørelse til beretningen.

Rigsrevisor afgiver et notat med bemærkninger til ministerens redegørelse.

På baggrund af ministerens redegørelse og rigsrevisors notat tager Statsrevisorerne endelig stilling til beretningen, hvilket forventes at ske i april 2017.

Ministerens redegørelse, rigsrevisors bemærkninger og Statsrevisorerens eventuelle bemærkninger samles i Statsrevisorerens Endelig betænkning over statsregnskabet, som årligt afgives til Folketinget i februar måned – i dette tilfælde Endelig betænkning over statsregnskabet 2016, som afgives i februar 2018.

Henvendelse vedrørende
denne publikation rettes til:

Statsrevisorerne
Folketinget
Christiansborg
1240 København K
Telefon: 33 37 59 87
Fax: 33 37 59 95
E-mail: statsrevisorerne@ft.dk
Hjemmeside: www.ft.dk/statsrevisorerne

Yderligere eksemplarer kan
købes ved henvendelse til:

Rosendahls-Schultz Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon: 43 22 73 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: distribution@rosendahls.dk
Hjemmeside: www.rosendahls.dk

ISSN 2245-3008
ISBN 978-87-7434-505-3

Statsrevisorernes bemærkning

BERETNING OM UNDERVISNINGEN PÅ PROFESSIONSHØJSKOLERNE

Danmarks 7 professionshøjskoler uddanner arbejdskraft, der løser væsentlige samfundsopgaver. Der er i 2016 budgetteret med et taxametertilskud på ca. 4,5 mia. kr. til professionshøjskolerne. Professionshøjskolerne er selvejende institutioner med hver deres bestyrelse, der bl.a. har til opgave at sikre uddannelsernes kvalitet og en effektiv drift af skolen. Uddannelses- og Forskningsministeriet fører tilsyn og skal sikre rammerne for professionshøjskolerne og uddannelserne.

Beretningen omhandler de 4 største uddannelser: lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne.

Statsrevisorerne finder det utilfredsstillende, at professionshøjskolerne ikke har forvaltet deres resurser til undervisning tilstrækkeligt effektivt.

Statsrevisorerne bemærker særligt, at der er stor forskel på, hvor mange undervisningstimer professionshøjskolerne tilbyder de studerende.

Statsrevisorernes kritik er baseret på:

- At en sammenligning på landsplan af den undervisning, som de studerende tilbydes, viser store variationer. Fx tilbydes en sygeplejerskestuderende i Sønderborg 71 % flere timer end en studerende i Thisted.
- At kun én af de 7 professionshøjskoler bestyrelser og direktioner har opstillet mål for, hvor stor en del af arbejdstiden undervisningen skal udgøre, selv om øget undervisningstid var ét af flere mål i overenskomstaftalen fra 2013.
- At hovedparten af professionshøjskolernes bestyrelser og direktioner ikke har tilstrækkelig viden om, hvordan deres undervisere bruger deres tid på forskellige formål såsom undervisning og forskning.
- At der er indikationer på, at professionshøjskolerne kan opnå bedre resultater uden at øge resurseforbruget – hvor bedre resultater måles som karakterniveauet og evnen til at fastholde de studerende på studierne.

Statsrevisorerne opfordrer til, at professionshøjskolerne sammen med Uddannelses- og Forskningsministeriet undersøger, hvilken sammenhæng der er mellem antal undervisningstimer og uddannelsernes kvalitet. Statsrevisorerne opfordrer endvidere til, at denne beretning bruges konstruktivt. Det er således relevant at finde forklaringer på forskellene i professionshøjskolernes resultater og resurseforvaltning og at lære af de professionshøjskoler, der gør det bedst.

STATSREVISORERNE,

den 12. oktober 2016

Peder Larsen
Henrik Thorup
Klaus Frandsen
Lennart Damsbo-Andersen
Søren Gade
Simon Emil Ammitzbøll

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Introduktion og konklusion	1
1.1. Formål og konklusion	1
1.2. Baggrund	4
1.3. Revisionskriterier, metode og afgrænsning	5
2. Timetallene på uddannelserne	10
2.1. Timetallene på de 4 uddannelser	11
2.2. Uddannelses- og Forskningsministeriets tilsyn	18
3. Anvendelsen af undervisernes arbejdstid	20
3.1. Planlægning og opfølgning på undervisernes arbejdstid, herunder undervisningstid	21
3.2. Andelen af undervisernes arbejdstid, der anvendes til undervisning	25
3.3. Uddannelses- og Forskningsministeriets initiativer i forhold til professionshøjskolernes brug af undervisernes tid	28
4. Professionshøjskolernes karakterniveau og evne til at fastholde de studerende	30
4.1. Professionshøjskolernes karakterniveau	32
4.2. Professionshøjskolernes evne til at fastholde de studerende	38
4.3. Benchmarking af professionshøjskolernes produktivitet og effektivitet	40
Bilag 1. Metodisk tilgang	47
Bilag 2. Oversigt over, hvilke delanalyser de enkelte uddannelsessteder indgår i	55
Bilag 3. Ordliste	58

Rigsrevisionen har selv taget initiativ til denne undersøgelse og afgiver derfor beretningen til Statsrevisorerne i henhold til § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012.

Beretningen vedrører finanslovens § 19. Uddannelses- og Forskningsministeriet.

I undersøgelsesperioden har der været følgende ministre:

Morten Østergaard: oktober 2011 - februar 2014

Sofie Carsten Nielsen: februar 2014 - juni 2015

Esben Lunde Larsen: juni 2015 - februar 2016

Ulla Tørnæs: februar 2016 -

Beretningen har i udkast været forelagt Uddannelses- og Forskningsministeriet og professionshøgskolerne, hvis bemærkninger er afspejlet i beretningen.

1. Introduktion og konklusion

1.1. FORMÅL OG KONKLUSION

1. Denne beretning handler om undervisning og resurseforvaltning på de 4 største uddannelser på professionshøjskolerne: lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne. Rigsrevisionen har selv taget initiativ til undersøgelsen i august 2015.

2. Siden professionshøjskolerne blev etableret i 2008, har de haft en stigende aktivitet. Flere studerende optages, og flere gennemfører uddannelser på professionshøjskolerne. Sidebøende med dette er der dog forhold, som peger på, at der kan være grund til at undersøge resurseforvaltningen på uddannelserne og resultaterne af undervisningen.

3. En rapport, som professionshøjskolernes rektorkollegium udarbejdede i 2011, viste, at der var store forskelle i antallet af timer, som professionshøjskolerne tilbød de studerende. Da der kan være sammenhæng mellem antal undervisningstimer og samlet arbejdsbelastning, kan et lavt antal undervisningstimer betyde, at de studerende ikke har en arbejdsbelastning, der svarer til et fuldtidsstudium. Uddannelses- og forskningsministeren, som har det overordnede ansvar og fører tilsyn med professionshøjskolerne, gav efter offentliggørelsen af rapporten udtryk for, at der efter ministerens opfattelse var for store forskelle i timetallene på nogle af uddannelserne på professionshøjskolerne.

Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om professionshøjskolerne forvalter deres resurser til undervisning på de 4 uddannelser effektivt. Vi besvarer følgende spørgsmål i beretningen:

- Ligger antallet af undervisningstimer til de studerende på professionshøjskolerne på et ensartet niveau?
- Sikrer professionshøjskolerne, at underviserne anvender en større del af deres arbejdstid på undervisning?
- Kan professionshøjskolerne få bedre resultater ud af deres resurser?

I tilknytning til disse spørgsmål har vi desuden undersøgt, hvordan Uddannelses- og Forskningsministeriet har forvaltet sin tilsynsforpligtelse på området.

KONKLUSION

Rigsrevisionens undersøgelse viser, at professionshøjskolerne kan forvalte resurserne på deres 4 største uddannelser mere effektivt.

Professionshøjskolerne kan forbedre resurseforvaltningen på 3 områder: antallet af undervisningstimer til de studerende, anvendelsen af undervisernes arbejdstid og de resultater, som professionshøjskolerne opnår. Professionshøjskolerne har i varierende grad et forbedringspotentiale på de 3 områder, men alle professionshøjskolerne har områder, hvor de kan forbedre sig.

Professionshøjskolerne har *for det første* ikke et ensartet niveau af undervisningstimer til de studerende. For lærer-, pædagog- og sygeplejerskestuderende er der således på tværs af landet forskel på, hvor mange timer de studerende inden for samme uddannelser kan forvente at få. På sygeplejerske- og pædagoguddannelserne tilbydes de studerende nogle steder henholdsvis 71 % og 66 % mere undervisning end andre steder set over et samlet studieforløb. For læreruddannelsen kan det variere op til 50 %. Antallet af undervisningstimer, der tilbydes socialrådgiverstuderende, ligger på et relativt ensartet niveau.

Rigsrevisionen finder, at forskellene i timetallene fortsat er store. Uddannelses- og Forskningsministeriet bør i dialog med professionshøjskolerne overveje, om niveauet for timetallene på alle professionshøjskolerne er tilstrækkeligt ambitiøst, samtidig med at der gives rum til lokale prioriteringer.

Professionshøjskolerne har *for det andet* ikke sikret, at deres undervisere bruger en større del af deres arbejdstid på undervisning. Det var ét af flere mål med overenskomstaftalen, der blev indgået i 2013 (OK13). Undersøgelsen viser, at underviserne i gennemsnit bruger ca. halvdelen af deres arbejdstid på undervisning, dvs. forberedelse, lektioner, feedback og eksamener. Det svarer til niveauet fra før OK13.

Andelen af undervisernes tid, der bruges til undervisning, har ikke været prioriteret højt nok på ledelsens styringsdagsorden på professionshøjskolerne. Bestyrelser og direktioner har kun i meget begrænset omfang sat mål for at opnå mere undervisning og har ikke sikret sig samlet ledelsesinformation om, hvad undervisernes tid bruges til. Rigsrevisionen anbefaler, at professionshøjskolerne sikrer sig ledelsesinformation om, hvordan resurseforbruget fordeler sig på undervisernes kerneopgaver. Herved kan ledelsen få et bedre grundlag for at prioritere resurserne.

TIMETAL

Timetallet er udtryk for antallet af undervisningstimer, som de studerende kan forvente at få på en uddannelse.

Undervisningstimer omfatter holdundervisning, forelæsninger og vejledning. Undervisningstimer afholdes typisk som lektioner af 45 minutters varighed.

Undersøgelsen indikerer *for det tredje*, at professionshøjskolerne på nogle uddannelsessteder vil kunne forbedre deres resultater uden at øge resurseforbruget. Sammenligninger af karakterniveauet og evnen til at fastholde de studerende på de 4 uddannelser viser forskelle mellem uddannelsesstederne, når der sammenlignes med de professionshøjskoler, der gør det bedst. På lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne er der beregnet et estimeret gennemsnitligt forbedringspotentiale på 3-7 %. Forbedringspotentialet er udtryk for, at 3-7 % af de studerende kan opnå højere karakterer, og at 3-7 % flere studerende kan blive fastholdt på studierne, uden at professionshøjskolerne øger resurseforbruget. Beregningerne af besparelspotentialer, hvor det vurderes, om professionshøjskolerne vil kunne opnå de samme resultater for færre resurser, indikerer et estimeret gennemsnitligt besparelspotentiale i størrelsesordenen 8-13 % på de lønudgifter, der anvendes til undervisning på de 3 uddannelser.

Undersøgelsen af forbedrings- og besparelspotentialerne er baseret på en modelberegning, der viser klare forskelle mellem uddannelsesstedernes resultater. Beregningen angiver estimater for omfanget af forbedrings- og besparelspotentialer på de enkelte uddannelsessteder, men ikke eksakte tal for potentialernes størrelse.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at professionshøjskolerne med fordel kan arbejde videre med resultaterne af denne undersøgelse, særligt i forhold til at afdække årsagerne til forskellene mellem professionshøjskolerne og for at lære af de uddannelsessteder, der opnår bedre resultater med det samme resursegrundlag.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ført tilsyn med professionshøjskolerne ud fra et tilsynskoncept, som generelt set er tilfredsstillende. Timetallene for uddannelserne indgik dog frem til sommeren 2016 ikke i tilsynskonceptet. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet fremadrettet har inddraget timetal i ministeriets tilsyn med professionshøjskolerne, men finder, at ministeriet burde have indsamlet data tidligere.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har indtaget en vigtig rolle i forhold til at understøtte implementeringen af OK13 på professionshøjskolerne, men har ikke fulgt tilstrækkeligt op på, om OK13 har ført til, at underviserne bruger mere tid på undervisning. Rigsrevisionen finder, at ministeriet bør følge dette område tættere.

1.2. BAGGRUND

PROFESSIONSHØJSKOLER

(Antal studenterårsværk (STÅ) og omsætning i 2015)

- **Professionshøjskolen Metropol:**
STÅ: 9.398
Omsætning: 827 mio. kr.
- **University College Capital (UC Capital):**
STÅ: 9.834
Omsætning: 769 mio. kr.
- **University College Lillebælt (UC Lillebælt):**
STÅ: 6.589
Omsætning: 550 mio. kr.
- **University College Nordjylland (UC Nordjylland):**
STÅ: 8.484
Omsætning: 679 mio. kr.
- **University College Sjælland (UC Sjælland):**
STÅ: 7.264
Omsætning: 563 mio. kr.
- **University College Syd-danmark (UC Syd):**
STÅ: 6.319
Omsætning: 512 mio. kr.
- **VIA University College (VIA):**
STÅ: 18.644
Omsætning: 1.608 mio. kr.

Kilde: Professionshøjskolenes årsrapporter for 2015.

4. Der er 7 professionshøjskoler i Danmark, som udbyder professionsbacheloruddannelser. Professionshøjskolenes formål er at udbyde og udvikle videregående uddannelser og varetage praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Professionshøjskolerne uddanner arbejdskraft, der varetager væsentlige samfundsopgaver. Det omfatter bl.a. de 4 uddannelser, som indgår i denne undersøgelse: lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne. Den enkelte professionshøjskole har som regel flere uddannelsessteder, hvor samme uddannelse udbydes, og professionshøjskolen har pligt til at dække behovet for udbud af videregående uddannelser i den region eller den del af regionen, hvor professionshøjskolen hører hjemme.

5. Professionshøjskolerne er etableret som selvejende institutioner med hver sin bestyrelse. Det er bestyrelsens opgave at sikre uddannelsernes kvalitet og udvikling samt en effektiv drift af professionshøjskolen.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ansvaret for de overordnede rammer for professionshøjskolerne og uddannelserne og skal føre tilsyn med professionshøjskolerne. Den overordnede opbygning af og målene med uddannelserne er reguleret af undervisningsbekendtgørelser og er dermed identiske på tværs af professionshøjskolerne. Inden for rammerne af den statslige regulering har professionshøjskolerne mulighed for at tilrettelægge uddannelserne individuelt, herunder bestemme antallet af undervisningstimer.

6. Professionshøjskolenes økonomi baserer sig primært på statsligt taxametertilskud, der tildeles på baggrund af antallet af studerende og deres studieaktivitet. I 2016 er der afsat ca. 4,5 mia. kr. på finansloven i taxametertilskud til professionshøjskolerne. Professionshøjskolerne har også mulighed for at få indtægter ved indtægtsdækket virksomhed, fx ved at udbyde efter- og videreuddannelser. Samlet set havde sektoren ca. 66.500 studerende i 2015 og en omsætning på ca. 5,5 mia. kr. De 4 uddannelser, som indgår i denne undersøgelse, tegner sig for mere end 60 % af de studerende.

7. Professionshøjskolerne blev etableret i 2008 ved fusioner af de tidligere CVU'er (Centre for Videregående Uddannelse) og enkeltstående MVU-institutioner (mellemlange videregående uddannelser), fx seminarier og sygeplejerskoler, og har dermed gennemgået en række organisatoriske og ledelsesmæssige forandringer inden for en relativt kort periode.

8. Professionshøjskolerne har siden etableringen haft en stigende aktivitet, hvor flere studerende optages, og flere gennemfører uddannelser på professionshøjskolerne. I perioden 2008-2015 er antallet af optagne studerende pr. år på professionshøjskolerne steget fra ca. 13.000 til ca. 25.000. Enhedsudgifterne har været faldende i perioden 2008-2015 på de 7 professionshøjskoler set under ét. Enhedsudgifterne pr. fuldtidsstuderende (STÅ) er faldet fra ca. 92.000 kr. i 2009 til ca. 81.800 kr. i 2015.

Sideløbende med den øgede aktivitet og de faldende enhedsudgifter på professionshøjskolerne er der dog forhold, som peger på, at der kan være grund til at undersøge resurseforvaltningen på uddannelserne. Professionshøjskolernes egne undersøgelser af de studerendes studietilfredshed viser, at arbejdsindsatsen hos mange studerende ikke svarer til et fuldtidsstudium. Fx oplyste 43 % af de lærerstuderende, 33 % af de pædagogstuderende og 35 % af de socialrådgiverstuderende i 2014, hvor de senest offentliggjorte tal stammer fra, at de bruger mindre end 30 timer om ugen på deres uddannelse. På en enkelt professionshøjskole er dimittenderne desuden blevet spurgt, om de oplever uddannelsen som et fuldtidsstudium. Her svarede 42 % af de lærer- og socialrådgiverstuderende, at de oplevede deres studium som et fuldtidsstudium. På sygeplejerskeuddannelsen var andelen 52 %. Højest i målingen lå jordemoderstuderende og fysioterapeutstuderende, hvor henholdsvis 96 % og 78 % fandt, at der var tale om et fuldtidsstudium.

9. Samtidig har der været forskelle i antallet af timer, som professionshøjskolerne tilbyder de studerende. Det fremgår bl.a. af en rapport, som professionshøjskolernes rektorkollegium udarbejdede i 2011. Rapporten afdækkede timetal på tværs af 6 uddannelser på professionshøjskolerne. Rapporten viste bl.a., at pædagogstuderende på nogle professionshøjskoler modtog 20 timers undervisning om ugen, mens de andre steder fik 6 timers undervisning om ugen. Rapporten viste også markante forskelle på sygeplejerskeuddannelsen. Uddannelses- og forskningsministeren gav i et samråd i Folketinget efterfølgende udtryk for, at der efter ministerens opfattelse var for store forskelle i timetallene på nogle af uddannelserne på professionshøjskolerne.

10. Antallet af undervisningstimer, som de studerende tilbydes, hænger naturligt sammen med spørgsmålet om, hvordan professionshøjskolerne anvender deres underviserressurser, som er professionshøjskolernes største udgift. Anvendelsen af undervisernes arbejdstid var et centralt element i overenskomstforhandlingerne i 2013. Her indgik Finansministeriet og de faglige organisationer en overenskomstaftale, der trådte i kraft pr. 1. august 2013 (OK13). Hensigten med aftalen var bl.a. at give de lokale ledelser et ledelsesrum til at sikre, at resurserne anvendes fleksibelt og effektivt, bl.a. for at sikre mere undervisning til de studerende.

1.3. REVISIONSKRITERIER, METODE OG AFGRÆNSNING

Revisionskriterier

11. Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om professionshøjskolerne forvalter deres resurser til undervisning på de 4 uddannelser effektivt. For at kunne vurdere dette har vi gennemført en undersøgelse, der omfatter 3 dele:

Kapitel 2 handler om omfanget af undervisningstimer som en central aktivitet i uddannelsen af de studerende.

Kapitel 3 handler om, hvordan professionshøjskolerne anvender deres kerneressurser – underviserne – med henblik på at sikre mere undervisning til de studerende.

Kapitel 4 handler om, hvorvidt professionshøjskolerne i sammenligning med de øvrige professionshøjskoler kan opnå bedre resultater for det samme resurseforbrug.

Revisionskriterier, kapitel 2

12. Professionshøjskolerne har frihed til selv at fastsætte antallet af timer til de studerende på uddannelserne, men uddannelses- og forskningsministeren har i et folketingsråd efter kritik af forskellene tilkendegivet, at det er væsentligt, at der ikke er for store forskelle i antallet af timer på tværs af landet.

De 4 uddannelsers struktur og kompetencemål er fastsat i fælles uddannelsesbekendtgørelser, og professionshøjskolerne tildeles det samme taxametertilskud på den enkelte uddannelse. Taxametertilskuddene varierer dog mellem de forskellige uddannelser. Rigsrevisionen har på den baggrund lagt til grund, at der bør være en vis grad af ensartethed mellem, hvor mange timer de studerende kan forvente at få på de forskellige uddannelsessteder. Rigsrevisionen har desuden lagt til grund, at Uddannelses- og Forskningsministeriet bør følge området.

Professionshøjskolernes rektorkollegium og formandskollegium (for bestyrelserne) har efter forhandlingerne om finansloven for 2016 tilkendegivet, at antallet af undervisningstimer har særlig betydning for kvaliteten af uddannelserne. Rektorkollegiet og formandskollegiet tilkendegav, at professionshøjskolerne i tilfælde af yderligere finansiering til sektoren ville forpligte sig til at arbejde for, at midlerne blev øremærket til et markant løft af undervisningstimerne, mere praktikvejledning og mindre hold med plads til faglig sparring. En yderligere investering i undervisning ville ifølge professionshøjskolerne derfor kunne give en markant bedre uddannelse til gavn for de studerende og samfundet.

Revisionskriterier, kapitel 3

13. Underviserne er nøgleresurser på professionshøjskolerne og samtidig professionshøjskolernes største udgiftspost. Underviserne varetager en afgørende rolle i forhold til at understøtte de studendes læring. Ved overenskomstforhandlingerne i 2013 indgik Finansministeriet og de faglige organisationer en overenskomstaftale, der indebar væsentlige ændringer af bl.a. underviserens arbejdstid på professionshøjskolerne. Overenskomstaftalen indebar bl.a. ændringer af arbejdstidsreglerne, en forhøjelse af tillæggene til adjunkter og lektorer og indførelse af tidsregistrering.

Uddannelses- og Forskningsministeriet tilkendegav i juni 2013 i et fællesbrev til bestyrelsesformænd og rektorer på professionshøjskolerne, at intentionen med aftalen om OK13 var at sikre en bedre anvendelse af undervisningsressourcerne og at understøtte en overordnet målsætning om at prioritere flere undervisningsressurser til de studerende og til forsknings- og udviklingsaktiviteter. Ministeriet tilkendegav desuden, at ministeriet ville følge området tæt. Professionshøjskolernes rektorkollegium udarbejdede efter OK13 et principppapir, hvoraf det fremgår, at professionshøjskolerne ønskede at bruge OK13 til at understøtte nogle strategiske målsætninger for sektoren. En central målsætning i principppet var, at planlægning og opgaveløsning skal have de studendes læreprocesser i centrum, og at underviserne skal bruge mere tid sammen med de studerende. Det fremgår desuden af målsætningen, at de studerende på uddannelserne skal opleve og deltage i en fuldtidsuddannelse baseret på undervisere, der i høj grad er til stede i de studendes dagligdag.

Som udgangspunkt for professionshøjskolernes resursestyring finder Rigsrevisionen, at professionshøjskolerne bør opstille overordnede målsætninger for, hvor stor en andel af undervisernes tid der skal bruges til undervisning. Det er samtidig centralt, at professionshøjskolerne følger op på og etablerer overblik over, hvordan de planlægger og faktisk anvender ressourcerne i forbindelse med undervisernes tidsforbrug. Det er efter Rigsrevisionens opfattelse vigtigt, at professionshøjskolerne kan koble ressourcer og aktiviteter i form af tidsforbrug og kerneopgaver, fordi det er en vigtig forudsætning for god økonomistyring. Det er samtidig væsentligt for bestyrelsen og professionshøjskolens øverste ledelse at have viden om tidsforbruget på kerneopgaverne, når de skal træffe strategiske beslutninger om at opprioritere eller nedprioritere aktiviteterne.

Revisionskriterier, kapitel 4

14. Vurderingen af professionshøjskolernes timetal, karakterniveau og fastholdelsesevne er baseret på sammenligninger, hvor professionshøjskolerne fungerer som hinandens benchmarks. Det sker ved, at der i forhold til den enkelte professionshøjskole og det enkelte uddannelsessted identificeres relevante benchmarks, der på den ene side ligner den enkelte professionshøjskole og på den anden side gør det bedre. Professionshøjskolerne er omfattet af en regional dækningsforpligtelse, der betyder, at nogle af professionshøjskolerne har uddannelsessteder i dele af landet, hvor der ikke er grundlag for at optage så mange studerende. Det betyder, at størrelsen på de forskellige uddannelsessteder (målt på antal studerende) i nogle tilfælde varierer ganske meget. Størrelsen på uddannelsesstederne kan have betydning for, hvor effektive uddannelsesstederne har mulighed for at være. For at stille uddannelsesstederne lige har vi foretaget supplerende analyser, der tager højde for størrelsesforskellene.

Metode og afgrænsning

15. Vi har i forbindelse med undersøgelsen holdt møder med Uddannelses- og Forskningsministeriet og de 7 professionshøjskoler. Undersøgelsen er desuden baseret på skriftligt materiale fra ministeriet og professionshøjskolerne.

Valget af de 4 uddannelser

16. Undersøgelsen omfatter 4 uddannelser. Vi har valgt de 4 største uddannelser, som samtidig udbydes bredt af de 7 professionshøjskoler. En sammenligning af uddannelserne på professionshøjskolerne er mulig, da uddannelsernes struktur og kompetencemål på landsplan er fastsat i fælles uddannelsesbekendtgørelser. En studerende skal gennemgå og kunne det samme, uanset hvor i landet den studerende er blevet uddannet som lærer, pædagog, socialrådgiver eller sygeplejerske.

Metode og data – sammenligning af timetal

17. Undersøgelsen omfatter sammenligninger af timetal (undervisnings- og vejledningslektioner) mellem de forskellige uddannelsessteder på professionshøjskolerne. Sammenligningerne er baseret på timetalsdata, som professionshøjskolerne har indberettet til Styrelsen for Videregående Uddannelsers timetalsdatabase. Vi sammenligner uddannelsesstederne inden for de 4 forskellige uddannelser, men ikke på tværs af uddannelserne.

Metode og data – underviserens arbejdstid

18. Vurderingerne vedrørende underviserens arbejdstid bygger på et datasæt, som vi har etableret. Datasættet er opbygget ved, at vi har registreret grunddata om de enkelte underviseres planlagte fordeling af arbejdstiden på baggrund af ca. 2.200 arbejdsplaner for studieåret 2015/16 indhentet hos professionshøjskolerne. Datasættet omfatter alle fastansatte undervisere på de 4 uddannelser på professionshøjskolerne. Fra UC Nordjylland har vi ikke modtaget arbejdsplaner, men har i stedet modtaget tidsregistreringsdata. Datasættet er sammenholdt med medarbejderoversigter fra Moderniseringsstyrelsen for at sikre fuldstændighed.

Der er forskel på, hvor detaljeret det har været muligt at opgøre den planlagte arbejdstid på de forskellige professionshøjskoler og uddannelsessteder. Vi har benyttet intervaller for at imødekomme vanskeligheder ved at opgøre arbejdstiden helt præcist.

Metode og data – sammenligning af resultater i form af karakterniveau og fastholdelsesevne

19. Sammenligningerne af professionshøjskolernes resultater sker i 3 analyser, som Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning (KORA) har foretaget for Rigsrevisionen. Det omfatter for det første en analyse af professionshøjskolernes karakterniveau og for det andet en analyse af deres evne til at fastholde de studerende på studiet. For det tredje omfatter det en DEA-analyse, der sammenligner professionshøjskolernes produktivitet og effektivitet. DEA-analysen måler enhedernes relative produktivitet og effektivitet, dvs. om en given enhed (uddannelsessted) i lyset af de andre enheders præstationer kunne have produceret bedre resultater for det samme eller for et lavere resurseforbrug. Konkret måler DEA-analysen forholdet mellem lønomkostninger til underviserne på det enkelte uddannelsessted (input) set i forhold til uddannelsesstedets karakterniveau og fastholdelsesevne (output). Ved at vurdere både karakterniveau og evne til at fastholde de studerende sikres det, at gode resultater i form af høje karakterer ikke opnås på bekostning af et højt frafald, fx hos studerende, der er optaget med et lavere karaktergennemsnit.

De 2 første analyser bygger på registerdata fra Danmarks Statistik. DEA-analysen bygger herudover også på data fra professionshøjskolerne om lønomkostninger sammenholdt med antallet af STÅ (studenterårsværk). Analyserne er tilrettelagt, så de korrigerer for de studerendes socioøkonomiske forhold (fx civil status, forældres uddannelse og indkomst) og karakterer fra tidligere uddannelsessteder. Det betyder, at professionshøjskolerne stilles lige, når de bliver vurderet på deres evne til at opnå resultater – uanset deres studenter-sammensætning. Professionshøjskolerne er forpligtet til at udbyde uddannelser, så de geografisk dækker bredt i deres område. Som følge heraf er der forskelle i størrelsen af uddannelsesstederne. For at tage højde for dette korrigerer DEA-analysen for størrelsen af uddannelsesstederne. Metoden, der er anvendt i analyserne, er uddybet i bilag 1.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet som led i sit tilsyn arbejder med at måle professionshøjskolernes aktiviteter og resultater. Her tilstræber ministeriet at anvende et begrænset udvalg af indikatorer. Karakterniveau og fastholdelsesevne indgår ikke blandt disse. Ministeriet har på den baggrund anbefalet Rigsrevisionen at benytte indikatorer, som ministeriet benytter, frem for at introducere nogle nye. Ministeriet har i den sammenhæng oplyst, at ministeriet generelt ikke benytter karakterniveau som et grundlag for at vurdere professionshøjskolernes resultater. Det skyldes, at ministeriet ikke ønsker, at der opstår et usundt incitament til karakterglidning. Vi har valgt at foretage analysen ud fra de valgte indikatorer, da vi finder, at det er nyttigt at vurdere professionshøjskolernes resultater og resurseforvaltning ud fra et nyt perspektiv. Karakterniveau og fastholdelsesevne er i den forbindelse efter Rigsrevisionens vurdering relevante indikatorer for professionshøjskolernes produktivitet og effektivitet.

Afgrænsning

20. Professionshøjskolerne er omfattet af lov om akkreditering. Akkrediteringen gennemføres af Danmarks Akkrediteringsinstitution, der vurderer institutionernes interne kvalitetssikringssystemer. Systemerne skal sikre kvaliteten i uddannelserne. Professionshøjskolernes kvalitetsstyring er ikke en del af vores undersøgelse.

Undersøgelsen bygger som udgangspunkt på data for perioden 2013-2015. Gennemgangen af undervisernes arbejdsplaner i kapitel 3 omfatter studieåret 2015/16.

Undersøgelsen omfatter 4 uddannelser, der udbydes bredt på professionshøjskolerne. Professionshøjskolerne udbyder også en række andre uddannelser. Rigsrevisionens vurderinger i undersøgelsen vedrører derfor kun forvaltningen af de 4 uddannelser og ikke professionshøjskolerens samlede virksomhed.

21. Revisionen er udført i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik, der er baseret på de grundlæggende revisionsprincipper i rigsrevisionernes internationale standarder (ISSAI 100-999).

22. I bilag 1 er undersøgelsens metodiske tilgang beskrevet. Bilag 2 indeholder en oversigt over, hvilke delanalyser de enkelte uddannelsessteder indgår i. Bilag 3 indeholder en ordliste, der forklarer udvalgte ord og begreber.

2. Timetallene på uddannelserne

DELKONKLUSION

Undersøgelsen viser, at der er stor forskel på, hvor mange timer de studerende kan forvente at få på 3 ud af 4 uddannelser – også mellem uddannelsesstederne inden for samme professionshøjskole.

Størst forskelle er der for de sygeplejerskestuderende, hvor timetallet kan variere mellem 915 timer og 1.568 timer på et samlet uddannelsesforløb. Set over et samlet studieforbøb vil sygeplejerskestuderende på et uddannelsessted dermed blive tilbudt 71 % mere undervisning end andre. Også for pædagog- og lærerstuderende er der store forskelle på henholdsvis 66 % og 50 %. For socialrådgiverstuderende er der forskelle i antallet af undervisningstimer på tværs af uddannelsesstederne, men niveauet er dog relativt ensartet.

Rigsrevisionen finder, at Uddannelses- og Forskningsministeriet i dialog med professionshøjskolerne bør overveje, hvad der er et tilstrækkeligt ambitiøst niveau, samtidig med at der gives rum til lokale prioriteringer.

Uddannelses- og Forskningsministeriet fører tilsyn med professionshøjskolerne ud fra et tilsynskoncept, som generelt set er tilfredsstillende. Timetallet på uddannelserne har ikke hidtil indgået i tilsynet, men indgår fra sommeren 2016 i ministeriets tilsyn med professionshøjskolerne. Ministeriet påpegede i 2011, at forskellene i antallet af undervisningstimer på tværs af uddannelsesstederne var for store, og iværksatte efterfølgende forskellige initiativer i relation til at øge ensartetheden og niveauet for antallet af undervisningstimer. Initiativerne har dog endnu ikke ført til, at forskellene mellem uddannelsesstederne er blevet markant mindre.

23. Dette kapitel handler om, hvorvidt professionshøjskolerne over et samlet uddannelsesforløb planlægger med et ensartet niveau af undervisningstimer til de studerende på de 4 udvalgte uddannelser: lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ad flere omgange, senest i sommeren 2016, tilkendegivet, at det kan være u hensigtsmæssigt med for store forskelle i timetal mellem uddannelsesstederne på videregående uddannelser.

Da professionshøjskolerne har frihed til at tilrettelægge uddannelserne ud fra individuelle hensyn og forskellige pædagogiske tilgange, har vi taget hensyn til, at der kan være en vis variation i antallet af timer mellem uddannelsesstederne. I forhold til variationen vurderer vi derfor, at de studerende på samme uddannelse tilbydes et ensartet niveau af undervisningstimer, hvis antallet af timer ligger inden for 25 %. Er intervallet større end 25 % eller 40 %, vurderer vi, at der henholdsvis er en vis eller en stor variation.

2.1. TIMETALLENE PÅ DE 4 UDDANNELSER

24. Vi har opgjort og sammenlignet antallet af undervisnings- og vejledningstimer, som professionshøjskolerne tilbyder de studerende på de forskellige uddannelsessteder.

25. Uddannelserne er reguleret af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser og af bekendtgørelser udstedt i medfør af loven. Loven og bekendtgørelserne fastlægger ikke, hvor mange undervisnings- og vejledningstimer de studerende skal tilbydes. Professionshøjskolerne er selvejende institutioner, der har ansvaret for at tilrettelægge undervisningen på uddannelserne, herunder at fastsætte antallet af undervisningstimer, sammensætningen af store hold, små hold og vejledning samt fordelingen af undervisning og andre aktiviteter på de forskellige uddannelser. Professionshøjskolernes tilrettelæggelse af uddannelserne sker på baggrund af uddannelsesbekendtgørelserne, der bl.a. fastsætter antallet af ECTS-point til undervisning og praktik.

26. Tilrettelæggelsen af uddannelserne på professionshøjskolerne tager udgangspunkt i en studieaktivitetsmodel. Modellen er udviklet i 2013 af professionshøjskolernes rektor-kollegium efter kritik af forskelle i timetal på udvalgte uddannelser. Modellen bygger på en forudsætning om, at et vellykket studieforløb både afhænger af underviserens og den studerendes indsats. Modellen skal dermed anvendes som udgangspunkt for en forventningsafstemning med de studerende og gøre det tydeligt, hvilke forskellige typer af studieaktiviteter der er knyttet til uddannelsen, og hvilke krav det stiller til den studerendes arbejdsindsats. Modellen tager udgangspunkt i, at professionsbacheloruddannelserne er fuldtidsstudier, dvs. at de studerende forudsættes at have en ugentlig arbejdstid på 40 timer.

HVAD ER ET ENSARTET NIVEAU AF UNDERVISNINGSTIMER?

Rigsrevisionen vurderer i denne sammenhæng:

Antallet af timer varierer maks. 25 % = ensartet niveau.

Antallet af timer varierer maks. 40 % = en vis variation.

Antallet af timer varierer mere end 40 % = stor variation.

FULDIDSSTUDIUM

Professionsbacheloruddannelser er fuldtidsstudier.

Danske Professionshøjskoler definerer et fuldtidsstudium som en 40-timers arbejdsuge.

Arbejdsugen er højere end den normale 37-timers arbejdsuge på grund af den større ferieperiode i uddannelsessektoren.

Studieaktivitetsmodellen deler de studerendes aktiviteter på et studium op i 4 kategorier. Kategoriseringen er afhængig af, hvem der deltager i og har taget initiativ til aktiviteten.

STUDIEAKTIVITETSMODELLENS 4 KATEGORIER

1. Deltagelse af undervisere og studerende initieret af undervisere

Holdundervisning, vejledning, forelæsning m.m.

2. Deltagelse af studerende initieret af undervisere

Praktik, projektarbejde, studiedage, studiebesøg m.m.

3. Deltagelse af studerende initieret af studerende

Forberedelse til lektioner, eksamensforberedelse m.m.

4. Deltagelse af studerende og undervisere initieret af studerende

Fremlæggelser, temadage, studiecafé m.m.

Kilde: Rektorkollegiets plan for national udbredelse af studieaktivitetsmodellen, maj 2013.

Der er ikke fastsat en fordelingsnøgle mellem de 4 kategorier, og professionshøjskolerne skal individuelt vurdere, hvordan fordelingen mellem kategorierne skal være på de enkelte uddannelser, men kategorierne bør udgøre en ugentlig arbejdstid på i alt 40 timer. Fordelingen af studieaktiviteterne på de forskellige kategorier varierer derfor mellem de enkelte professionshøjskoler og uddannelser.

Undervisningstimer skal i denne sammenhæng forstås som en væsentlig del af de aktiviteter, der indgår i studieaktivitetsmodellens kategori 1, dvs. holdundervisning, vejledning, forelæsning m.m.

I studieaktivitetsmodellens kategori 1 indgår desuden vejledning og eventuel undervisning, som praktikstedet, fx skoler og hospitaler, står for. Disse aktiviteter indgår ikke i Rigsrevisionens undersøgelse.

27. Undervisning – enten på hold eller ved forelæsning – og vejledning, som indgår i kategori 1, er vigtige elementer i uddannelsen, for at de studerende kan opnå de kompetencer, en professionsbacheloruddannelse skal give. Det er samtidig elementer, som professionshøjskolerne har indflydelse på. Undervisning og vejledning er desuden et væsentligt afsæt for de studieaktiviteter, som indgår i studieaktivitetsmodellens øvrige kategorier. Betydningen af god undervisning er understreget i en aftale fra april 2015 mellem rektorerne for bl.a. professionshøjskolerne og uddannelses- og forskningsministeren. I aftalen *Fælles om god uddannelse* fremgår det, at undervisning er en kerneopgave på de videregående uddannelser, og at god undervisning er central i forhold til kvaliteten af uddannelsen. Det fremgår videre af aftalen, at uddannelserne skal tilrettelægges, så de studerende kan og skal studere på fuld tid. Dette skal bl.a. ske gennem ambitiøse krav til det faglige niveau og øget interaktion mellem studerende og undervisere.

28. Studieaktivitetsmodellen er i mindre grad anvendelig til et statistisk formål, da den er udviklet som et pædagogisk redskab med henblik på en forventningsafstemning med de studerende om, hvad et fuldtidsstudium indebærer. Vores gennemgang viser i den forbindelse, at professionshøjskolerne anvender modellen forskelligt, og at der ikke er fuldstændig overensstemmelse mellem de timetal, som indgår i modellens kategori 1 (undervisning og vejledning), og det antal timer, som professionshøjskolerne har planlagt med på uddannelserne. Det skyldes bl.a., at modellens kategori 1 også indeholder undervisnings- og vejledningsaktiviteter, som praktikstederne leverer til de studerende.

29. Uddannelses- og Forskningsministeriet har ikke fastsat normer for omfanget af undervisning, de studerende som minimum bør modtage på de enkelte uddannelser. Ministeriet har oplyst, at ministeriet ikke finder det hensigtsmæssigt at opstille en minimumsnorm for omfanget af undervisning på uddannelserne, da det er professionshøjskolerne som selv-vejende institutioner, der har ansvaret for at tilrettelægge uddannelserne, og da der lokalt kan være forskelle i den pædagogiske tilgang.

Uddannelses- og Forskningsministeriet bemærker endvidere, at undervisnings- og vejledningstimer ikke kan stå alene som indikator for, om professionshøjskolerne leverer fuldtidsstudier af høj kvalitet, idet læringsudbyttet ikke kun beror på antallet af undervisnings- og vejledningstimer. Rigsrevisionen er enig heri, men bemærker samtidig, at timetallet er en central parameter i forhold til de studerendes studieintensitet og læringsudbytte, hvilket ministeriet også har tilkendegivet i sit oplæg til udviklingskontrakterne for 2015-2017. Heraf fremgår det, at studieintensiteten og de studerendes arbejdsbyrde er en betydelig faktor for at skabe kvalitet i uddannelserne. Uddannelserne skal tilrettelægges, så der er reelle muligheder for at være fuldtidsstuderende. Ligeledes skal den enkelte uddannelsesinstitution skabe en struktur og en kultur, der understøtter dette. Undervisningen skal oprioriteres, og det skal sikres, at omfanget af undervisnings- og vejledningstimer er tilstrækkeligt.

30. Undersøgelsen viser, at der inden for den samme uddannelse er stor forskel på, hvor mange ugers undervisning der er på den enkelte professionshøjskole i løbet af et samlet uddannelsesforløb. Det har derfor ikke været muligt for Rigsrevisionen at foretage en sammenligning af, hvor mange timer de studerende på de 4 uddannelser kan forvente at få om ugen. Antallet af planlagte timer sammenlignes derfor ud fra det totale antal timer set over et samlet studieforløb.

31. Undersøgelsen bygger på professionshøjskolernes egne indberetninger af timer til en timetalsdatabase, som Styrelsen for Videregående Uddannelser har udarbejdet i samarbejde med en arbejdsgruppe, bl.a. med deltagelse af professionshøjskolerne. Arbejdsgruppen blev nedsat i november 2012. På baggrund af arbejdsgruppens arbejde blev der i 2014 igangsat udvikling af et system til indsamling af timetal fra alle videregående uddannelser. Fra efterårssemestret 2015 er der blevet indberettet timer for professionshøjskolerne. Timetallene blev offentliggjort i sommeren 2016.

Timetal på de 4 uddannelser

32. Figur 1-4 viser antallet af planlagte timer over et samlet studieforløb for de 4 uddannelser. Det samlede timetal omfatter undervisning på store hold (over 40 studerende), små hold (under 40 studerende) og vejledning. Sammensætning af henholdsvis store hold, små hold og vejledning varierer mellem uddannelsesstederne.

Der findes ikke registreringer af, om undervisningen er gennemført, eller om timerne er aflyst, så antallet af timer kan være lavere. Rigsrevisionen finder på den baggrund, at professionshøjskolerne bør være opmærksomme på antallet af aflyste timer.

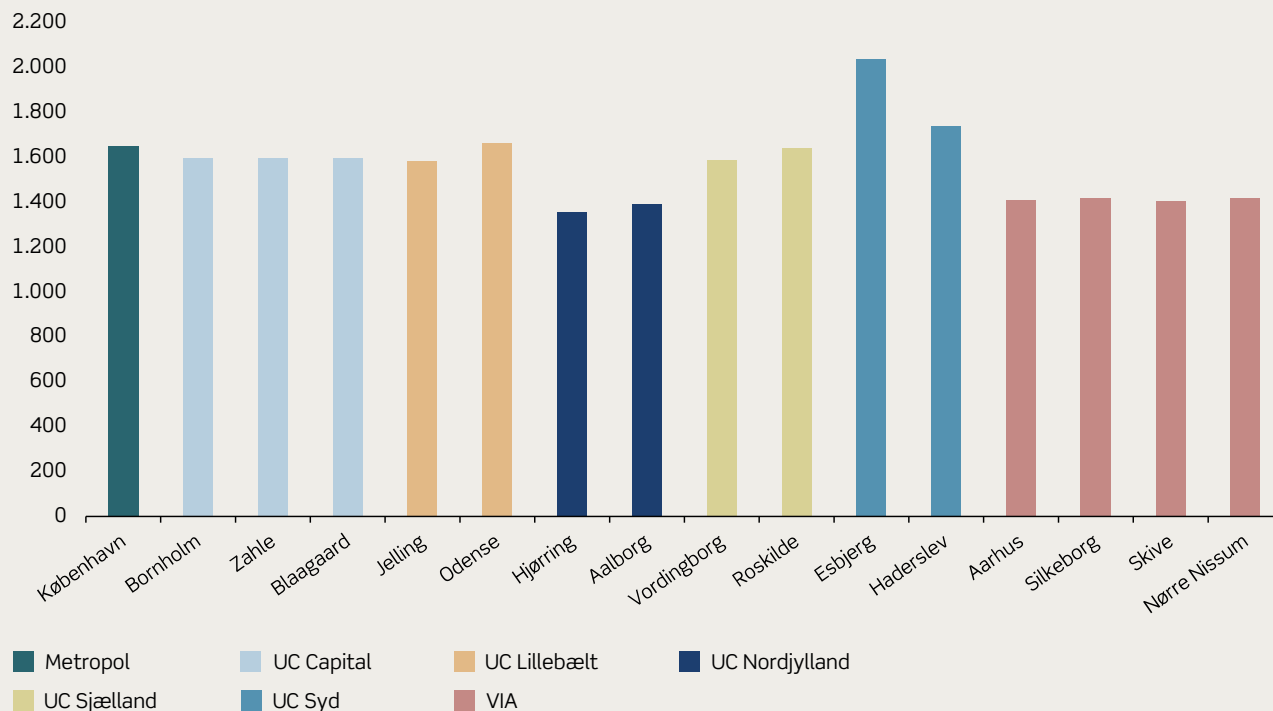
TIMETALSDATABASEN

Timetal kan opgøres på flere forskellige måder. For at sikre metodisk stringens og sammenlignelighed mellem de forskellige uddannelsessteder er indberetningssystemet udarbejdet af Styrelsen for Videregående Uddannelser i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, herunder professionshøjskolerne.

33. Læreruddannelsen udbydes 16 steder i landet. Uddannelsen udbydes på alle 7 professionshøjskoler.

FIGUR 1

ANTAL TIMER PÅ LÆRERUDDANNELSEN I STUDIEÅRET 2015/16

Note: Læreruddannelsen er 4-årig. Uddannelsen omfatter praktikperioder på i alt ca. 20 uger og et bachelorprojekt på ca. 14 uger.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af Styrelsen for Videregående Uddannelsers timetalsdatabase.

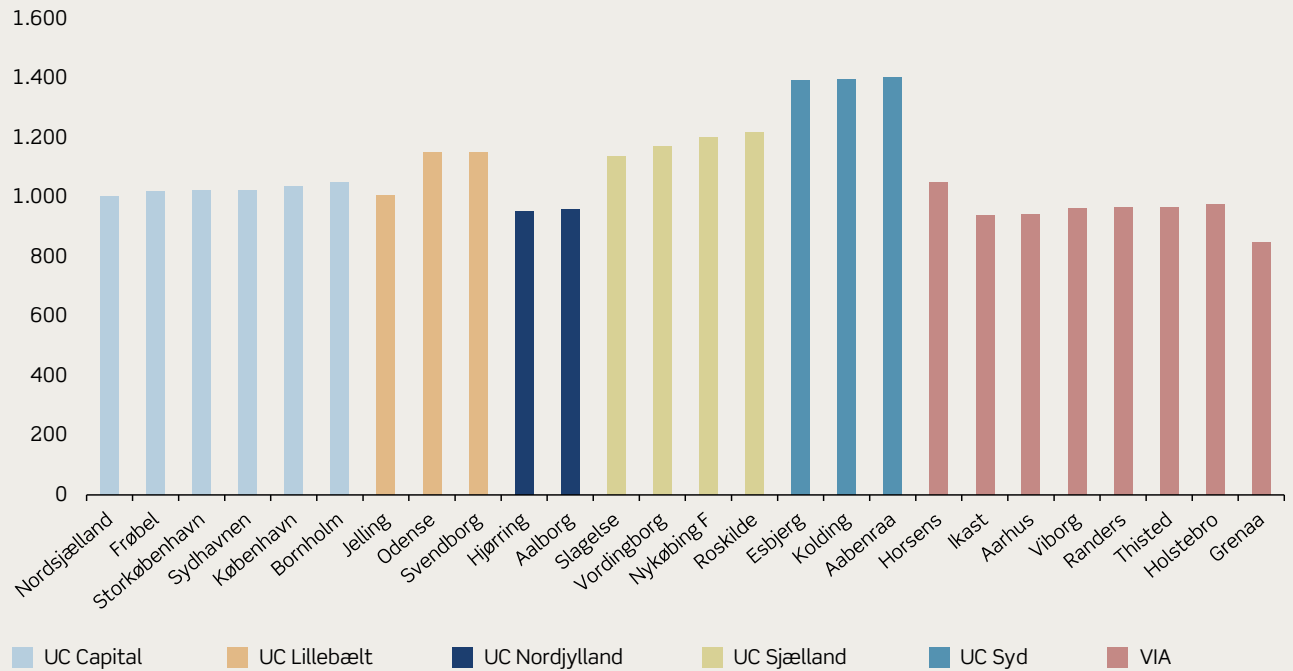
Det fremgår af figur 1, at antallet af undervisningstimer, som lærerstuderende kan forvente at få over et samlet studieforløb, varierer mellem 1.351 timer i Hjørring og 2.032 timer i Esbjerg. Lærerstuderende i Esbjerg tilbydes dermed 50 % flere timer end studerende i Hjørring. Der er efter Rigsrevisionens vurdering tale om en stor variation mellem de 2 yderpunkter.

På læreruddannelsen kan timetallet sammenlignes med tallet i professionshøjskolernes egen rapport fra 2011. En sammenligning viser, at timetallet på læreruddannelsen i gennemsnit er steget fra 1.283 timer i 2011 til 1.426 timer i 2016, svarende til en stigning på 11 %.

34. Pædagoguddannelsen udbydes 26 steder i landet. Uddannelsen udbydes på 6 ud af 7 professionshøjskoler.

FIGUR 2

ANTAL TIMER PÅ PÆDAGOGUDDANNELSEN I STUDIEÅRET 2015/16

Note: Pædagoguddannelsen er 3 ½-årig. Uddannelsen omfatter praktikperioder på i alt ca. 50 uger og et bachelorprojekt på ca. 10 uger.

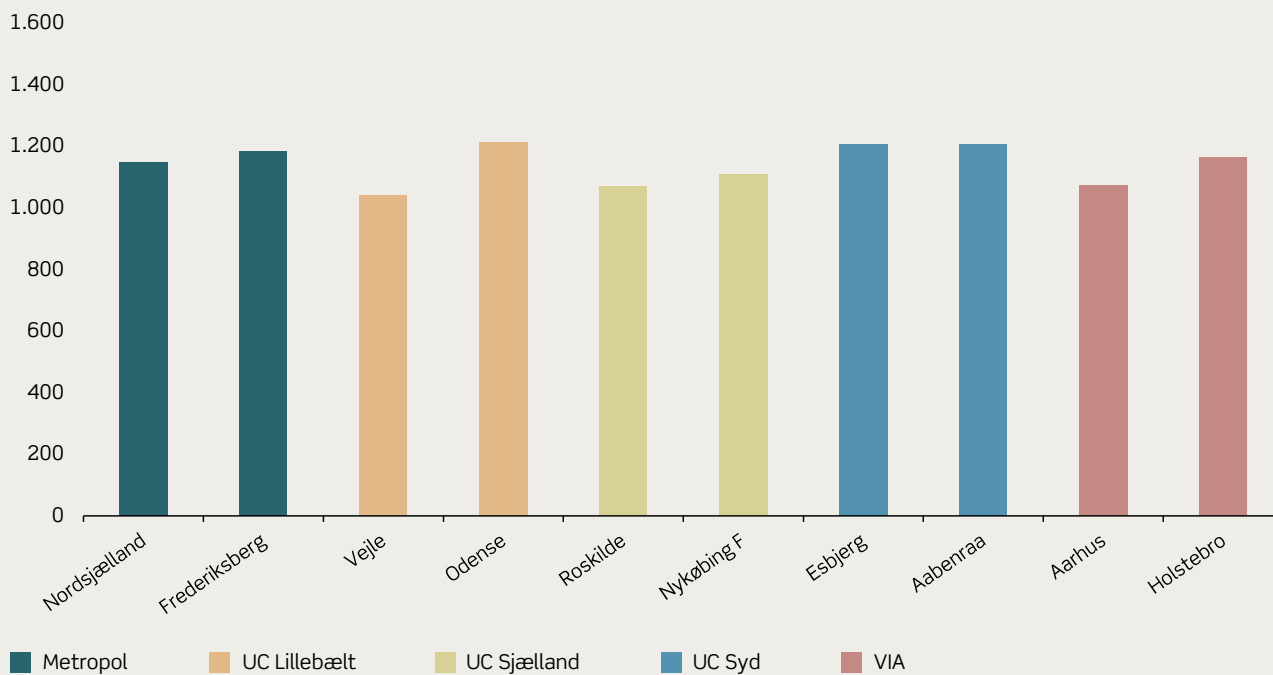
Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af Styrelsen for Videregående Uddannelsers timetalsdatabase.

Det fremgår af figur 2, at antallet af undervisningstimer, som pædagogstuderende kan forvente at få over et samlet studieforløb, varierer mellem 847 timer i Grenaa og 1.405 timer i Aabenraa. Pædagogstuderende i Aabenraa tilbydes dermed 66 % flere timer end studerende i Grenaa. Der er efter Rigsrevisionens vurdering tale om en stor variation mellem disse 2 yderpunkter. Flertallet af uddannelsesstederne har et samlet timetal på mellem ca. 900 timer og ca. 1.200 timer.

35. Socialrådgiveruddannelsen udbydes 11 steder i landet. Uddannelsen udbydes på 5 ud af 7 professionshøjskoler.

FIGUR 3

ANTAL TIMER PÅ SOCIALRÅDGIVERUDDANNELSEN I STUDIEÅRET 2015/16

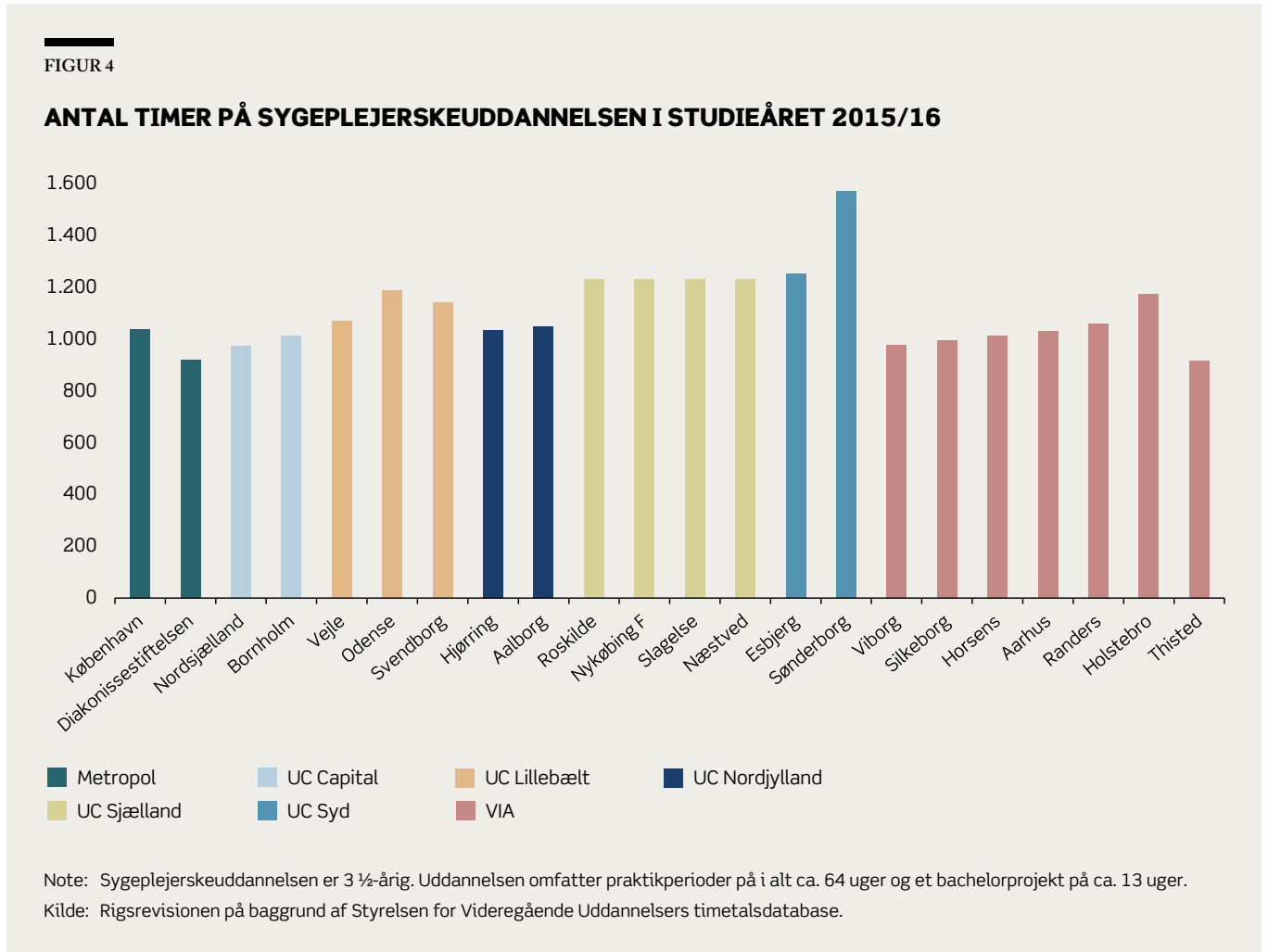

Note: Socialrådgiveruddannelsen er 3 ½-årig. Uddannelsen omfatter praktikperioder på i alt ca. 20 uger og et bachelorprojekt på ca. 13 uger. Timetallene er opgjort for 10 ud af 11 uddannelsessteder. Uddannelsesstedet, som ikke indgår i sammenligningen, fremgår af bilag 2.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af Styrelsen for Videregående Uddannelsers timetalsdatabase.

Det fremgår af figur 3, at antallet af undervisningstimer, som socialrådgiverstuderende kan forvente at få over et samlet studieforløb, varierer mellem 1.042 timer i Vejle og 1.213 timer i Odense. Socialrådgiverstuderende i Vejle tilbydes dermed ca. 16 % flere timer end studerende i Odense. Der er efter Rigsrevisionens vurdering tale om et ensartet niveau af undervisningstimer.

36. Sygeplejerskeuddannelsen udbydes 22 steder i landet. Uddannelsen udbydes på alle 7 professionshøjskoler.

Det fremgår af figur 4, at antallet af undervisningstimer, som sygeplejerskestuderende kan forvente at få over et samlet studieforløb, varierer mellem 915 timer i Thisted og 1.568 timer i Sønderborg. Sygeplejerskestuderende i Sønderborg tilbydes dermed 71 % flere timer end studerende i Thisted. Der er efter Rigsrevisionens vurdering tale om en stor variation mellem de 2 yderpunkter, og der er samtidig generelt tale om en relativt stor spredning i antallet af undervisningstimer mellem de forskellige uddannelsessteder.

37. Undersøgelsen viser desuden, at der på flere af uddannelserne er forskelle i timetallene mellem forskellige uddannelsessteder inden for samme professionshøjskole. Det gælder fx på sygeplejerskeuddannelsen, hvor der på UC Lillebælt, UC Syd og VIA er væsentlige forskelle mellem uddannelsesstederne. Dette gælder også på læreruddannelsen på UC Syd og pædagoguddannelsen på UC Lillebælt og VIA. UC Syd har oplyst, at det er udtryk for en prioritering, at antallet af undervisningstimer har det omfang, det har. Sygeplejerskeuddannelsen i Sønderborg har et usædvanligt højt antal undervisningstimer, hvilket UC Syd har skønnet nødvendigt som et fastholdelsestiltag. VIA har oplyst, at forskelle i antallet af timer mellem uddannelsesstederne skyldes, at der ved optag af studerende med et lavere karaktergennemsnit vurderes at være behov for, at der bliver givet flere timer det første studieår.

2.2. UDDANNELSES- OG FORSKNINGSMINISTERIETS TILSYN

38. Vi har undersøgt Uddannelses- og Forskningsministeriets initiativer i relation til at sikre et ensartet niveau af timer på professionshøjskolerne.

39. Uddannelses- og Forskningsministeriets tilsyn med professionshøjskolerne sker med udgangspunkt i et tilsynskoncept, som blev etableret i 2015, og som ministeriet anvender over for alle videregående uddannelsesinstitutioner. Basis i tilsynskonceptet er et systematisk tilsyn. Det systematiske tilsyn er et skriftligt årligt tilsyn, bl.a. på baggrund af centrale indikatorer for professionshøjskolernes resurseforvaltning og resultater. Indikatorerne omfatter tilgang, frafald, studietid og ledighed samt opfølgning på økonomi, revisionsprotokollat og målopfyldelse i forhold til udviklingskontrakterne. I det indikatorbaserede tilsyn følger ministeriet professionshøjskolernes kerneaktiviteter og sammenligner udvikling og niveau for nøgletallene for tilsvarende institutioner. Ministeriet har oplyst, at hvis ministeriet ser et forbedringspotentiale i forhold til gennemsnittet for tilsvarende institutioner, fremhæver ministeriet dette over for den enkelte institution. Institutionerne har derefter mulighed for at bidrage med en vurdering af nøgletallene og forklare, hvordan institutionen vil forbedre resultaterne.

40. Uddannelses- og Forskningsministeriet har siden 2011 iværksat forskellige initiativer i relation til at øge ensartetheden og niveauet for antallet af undervisningstimer.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har i udviklingskontrakterne med professionshøjskolerne opstillet et overordnet mål om "mere kvalitet i uddannelserne". Det førte til, at enkelte professionshøjskoler opstillede måltal for timetal på lærer- og pædagoguddannelserne i udviklingskontrakterne for 2013 og 2014. Fra 2015 har ministeriet opstillet mål om, at studieintensiteten skal svare til fuld tid ved udgangen af kontraktperioden 2015-2017. Ministeriet oplyser, at øget studieintensitet bl.a. kan opnås gennem flere undervisnings- og vejledningstimer. I ministeriets oplæg til udviklingskontrakterne for 2015-2017, som blev sendt til professionshøjskolerne i juni 2014, tilkendegav ministeriet således, at undervisningen skal opprioriteres, og at det skal sikres, at omfanget af undervisnings- og vejledningstimer er tilstrækkeligt.

Styrelsen for Videregående Uddannelser tog desuden i 2012 initiativ til at få udviklet timetalsdatabasen, som gradvist er blevet taget i brug siden 2014. Timetallene fra de 4 uddannelser, som indgår i denne undersøgelse, er første gang indberettet i efteråret 2015. Uddannelses- og Forskningsministeriet har i sommeren 2016 for første gang inddraget timetallet i det systematiske tilsyn i forhold til alle institutioner, herunder professionshøjskolerne. Det finder Rigsrevisionen positivt. Det er dog Rigsrevisionens vurdering, at måltal for antallet af timer har indgået i for få udviklingskontrakter, og at udviklingen af timetalsdatabasen har været længe undervejs. Der er fortsat store forskelle i antallet af timer, som de studerende tilbydes på flere af uddannelserne.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at der på 3 ud af de 4 uddannelser (lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne) er store forskelle i antallet af timer, som professionshøjskolerne planlægger at tilbyde de studerende på de forskellige uddannelsessteder. Der er ligeledes forskelle mellem uddannelsessteder inden for samme professionshøjskole. På socialrådgiveruddannelsen er der mindre forskelle i antallet af timer.

Forskellene betyder fx, at en sygeplejerskestuderende ét sted i landet kan forvente at få 915 timer, mens en sygeplejerskestuderende et andet sted kan forvente at få 1.568 timer på den samme uddannelse. For en lærerstuderende kan det planlagte timetal variere mellem 1.351 timer og 2.032 timer på et helt uddannelsesforløb.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ført tilsyn med professionshøjskolerne ud fra et tilsynskoncept, som generelt set er tilfredsstillende. I forhold til variationen i timetallene har ministeriet iværksat forskellige initiativer i relation til at øge ensartetheden af antallet af undervisningstimer. Initiativerne har dog endnu ikke ført til, at forskellene i antallet af undervisningstimer er blevet markant mindre.

3. Anvendelsen af undervisernes arbejdstid

DELKONKLUSION

Undersøgelsen viser, at professionshøjskolerne ikke har sikret, at underviserne på de 4 uddannelser bruger en større del af arbejdstiden på undervisning af de studerende. Det var ét af flere mål med overenskomstaftalen, der blev indgået i 2013 (OK13). Rigsrevisionen er opmærksom på, at implementeringen af OK13 er en omfattende proces, der medfører markante ændringer og kræver tid. Undersøgelsen viser dog, at professionshøjskolerne bør styre mere aktivt efter en hensigtsmæssig anvendelse af arbejdstiden.

DEFINITION AF UNDERVISERNES ARBEJDSSTID

Opgørelsen af undervisernes arbejdstid brugt på undervisning vedrører grunduddannelser, efter- og videregående uddannelser og Pædagogisk Assistent Uddannelse.

Undervisningstid omfatter forberedelse, afvikling af undervisnings- og vejledningslektioner, feedback og eksamener.

Undersøgelsen viser desuden, at professionshøjskolerne har arbejdet med at udnytte den øgede fleksibilitet, som OK13 har givet mulighed for, hvilket bl.a. har medvirket til at nedbringe undervisernes over- og merarbejde. Rigsrevisionens gennemgang af arbejdsplaner for studieåret 2015/16 viser dog, at andelen af undervisningstid ligger på samme niveau som i 2010 og 2011. Underviserne på professionshøjskolerne bruger i gennemsnit ca. halvdelen af deres arbejdstid på undervisning, dvs. forberedelse, lektioner, feedback og eksamener. Andelen af arbejdstiden brugt på undervisning varierer på alle uddannelserne mellem 40 % og 60 % af undervisernes arbejdstid.

Undersøgelsen viser endelig, at professionshøjskolerne på institutionsniveau ikke har styret tilstrækkeligt aktivt efter, at underviserne bruger mere tid på undervisning af de studerende. Professionshøjskolerne har udarbejdet arbejdsplaner for de enkelte undervisere, men har kun i begrænset omfang etableret en mere overordnet styring. Professionshøjskolerne har således – med en enkelt undtagelse – ikke opstillet overordnede mål for, hvor stor en del af arbejdstiden undervisningen skal udgøre. Professionshøjskolerne har samtidig ikke sikret sig tværgående ledelsesinformation, der giver lederne et dækkende grundlag for at prioritere ressourcerne på de enkelte uddannelser. Bestyrelserne for professionshøjskolerne har det overordnede ansvar for en effektiv drift af professionshøjskolerne, men bestyrelserne har kun på 2 ud af 7 professionshøjskoler fulgt op på, om ændringerne har ført til mere undervisningstid.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har indtaget en vigtig rolle i forhold til at få lanceret implementeringen af OK13 på professionshøjskolerne. Ministeriet har imidlertid ikke efterfølgende fulgt op på, om OK13 har ført til, at der er prioriteret flere underviserressourcer til undervisning og forsknings- og udviklingsaktiviteter. Rigsrevisionen finder, at ministeriet bør følge dette område tættere.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet er enig med Rigsrevisionen i, at det er vigtigt at få mere viden og opfølgning på den undervisningsindsats, der finder sted på professionshøjskolerne. Professionshøjskolerne har oplyst, at de fremadrettet vil arbejde på at forbedre ledelsesinformationen om, hvordan undervisernes arbejdstid anvendes.

41. Dette kapitel handler om, hvorvidt professionshøjskolerne sikrer, at underviserne anvender en større del af deres arbejdstid på undervisning, og hvordan Uddannelses- og Forskningsministeriet har understøttet dette.

42. Underviserne er nøgleresurser på professionshøjskolerne og samtidig professionshøjskolernes største udgiftspost. Underviserne varetager en afgørende rolle i forhold til at understøtte de studerendes læring, og anvendelsen af deres arbejdstid har betydning for, hvor mange timer der kan leveres til de studerende. Undervisernes arbejdstid indgik som et centralt element ved overenskomstforhandlingerne i 2013. Her indgik Finansministeriet og de faglige organisationer en overenskomstaftale (OK13), der bl.a. indebærer, at undervisernes arbejdstid fremover fastsættes individuelt i dialog med uddannelseslederne på de enkelte uddannelser.

Intentionen med OK13 var at skabe et bedre grundlag for, at institutionerne kan allokere og prioritere opgaver og resurser fleksibelt og dynamisk. Intentionen var samtidig at sikre en bedre anvendelse af underviserressourcerne, der skal understøtte overordnede målsætninger om at prioritere flere underviserressurser til de studerende og til forsknings- og udviklingsaktiviteter. Professionshøjskolernes rektorkollegium udarbejdede efter OK13 et princippapir, hvoraf det fremgår, at professionshøjskolerne ønskede at bruge OK13 til at understøtte nogle strategiske målsætninger for sektoren. En central målsætning i princippapiret var, at planlægning og opgaveløsning skal have de studerendes læreprocesser i centrum, og at underviserne skal bruge mere tid sammen med de studerende. Det fremgår desuden af målsætningen, at de studerende på uddannelserne skal opleve og deltage i en fuldtidsuddannelse baseret på undervisere, der i høj grad er til stede i de studerendes dagligdag.

3.1. PLANLÆGNING OG OPFØLGNING PÅ UNDERVISERNES ARBEJDSSTID, HERUNDER UNDERVISNINGSTID

43. Vi har undersøgt, om professionshøjskolerne har sikret en tilstrækkelig planlægning og opfølgning på deres anvendelse af underviserressourcerne, herunder:

- om professionshøjskolerne har fastsat overordnede mål for, hvordan underviserne skal anvende på deres arbejdstid på kerneopgaverne undervisning, forskning og udvikling
- om professionshøjskolerne har ledelsesinformation, der giver ledelsen et grundlag for at vurdere den strategiske fordeling og prioritering af undervisernes arbejdstid
- om bestyrelserne har understøttet ledelsen i en effektiv resurseforvaltning.

Mål for arbejdstid, herunder undervisningstid

44. Professionshøjskolerne hørte indtil oktober 2011 under det daværende Undervisningsministeriums ressort. Som en del af udviklingskontrakten for 2010-2012 med hver af professionshøjskolerne fastsatte Undervisningsministeriet et resultatkrav om at målrette prioritering af undervisernes arbejdstid til undervisning og udviklingsaktiviteter for at fremme en effektiv institutionsdrift på professionshøjskolerne. Resultatkravet skulle realiseres gradvist ved, at professionshøjskolerne i første omgang skulle udarbejde en opgørelse af undervisernes arbejdstid på 4 kategorier, herunder undervisningstid, og dernæst i de følgende år opstille målsætninger for anvendelsen af arbejdstiden. På grund af usikkerheder ved data var det frivilligt at afrapportere på udviklingskontrakten, og en del af professionshøjskolerne har gjort det. Uddannelses- og Forskningsministeriet har efter ressortændringen ikke videreført målene for arbejdstiden i ministeriets udviklingskontrakter med professionshøjskolerne.

45. Vi har undersøgt, om professionshøjskolerne selv har fastsat overordnede mål for, hvordan underviserne skal anvende deres arbejdstid på kerneopgaver som undervisning, forskning og udvikling.

Undersøgelsen viser, at professionshøjskolerne i forhold til de enkelte undervisere har fastsat, hvordan underviseren skal anvende sin tid. Dette er typisk formuleret i arbejdsplaner, som er udarbejdet i dialog mellem underviseren og dennes nærmeste leder.

Professionshøjskolerne har – med undtagelse af UC Nordjylland – ikke på overordnet niveau formuleret målsætninger for, hvordan underviserne skal anvende deres arbejdstid på kerneopgaver, hverken for professionshøjskolen samlet set eller inden for de enkelte uddannelser. Professionshøjskolerne har således kun i begrænset omfang overordnede målsætninger for, hvor stor en andel af arbejdstiden der skal gå til undervisning. Professionshøjskolerne har oplyst, at de som følge af OK13 har fokus på opgavestyring frem for styring af arbejdstid. Professionshøjskolerne har videre oplyst, at formålet med OK13 bl.a. var at afskaffe de hidtidige detaljerede normer og akkorder, der bestemte fordelingen af arbejdstid, fx til forberedelse, møder og eksamener.

Rigsrevisionen er enig i, at en fleksibel brug af resurserne er hensigtsmæssig. Formuleringen af ét eller flere strategiske mål om, hvordan arbejdstiden skal anvendes på kerneopgaverne, vil efter Rigsrevisionens vurdering kunne understøtte intentionen om at få mere ud af undervisernes arbejdstid i forhold til kerneopgaverne undervisning, forskning og udvikling.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at det er en ledelsesopgave at sætte retningen for, hvordan arbejdstiden skal anvendes, så den så vidt muligt anvendes effektivt og i overensstemmelse med de overordnede strategiske målsætninger, som professionshøjskolerne har. Dette er særligt vigtigt, idet professionshøjskolerne er gået fra et styringsparadigme til et nyt paradigme, hvor færre forhold er centralt reguleret.

Ledelsesinformation

46. Vi har undersøgt, om professionshøjskolerne har ledelsesinformation, der kan understøtte ledelsens prioritering af underviserens arbejdstid og give ledelsen grundlag for at vurdere, om arbejdstiden anvendes hensigtsmæssigt. Ledelsesinformationen bør både omfatte den planlagte anvendelse af underviserressourcerne og det faktiske tidsforbrug. Ved OK13 blev professionshøjskolerne forpligtet til at indføre et tidsregistreringssystem, der omfatter den enkelte underviseres samlede arbejdstid, så ledelsen kan følge med i, hvor meget underviseren arbejder i forhold til årsnormen. Af Uddannelses- og Forskningsministeriets retningslinjer for tidsregistrering fremgår det, at den enkelte professionshøjskole kan vælge at anvende tidsregistreringen til andre formål, fx til at registrere tidsforbruget på opgavetyper.

47. Vores undersøgelse viser, at professionshøjskolerne som hovedregel følger op på den enkelte underviseres arbejdstid. Langt de fleste underviseres individuelle arbejdsplaner indeholder således tidsangivelser for de forskellige opgaver, og der er også en samlet vurdering af den planlagte arbejdstid i forhold til årsnormen. Uddannelsescheferne på de enkelte uddannelsessteder har dermed et godt kendskab til hver enkelt underviseres planlagte arbejdstid i forhold til de enkelte opgaver.

48. Vores undersøgelse viser desuden, at alle professionshøjskolerne registrerer underviserens samlede arbejdstid ("komme/gå-tidspunkter") i et tidsregistreringssystem. Undersøgelsen viser også, at ledelsen på 2 ud af 7 professionshøjskoler registrerer tidsforbruget på et mindre antal kerneopgaver. Ledelsen på 5 af professionshøjskolerne har imidlertid ikke tilstrækkelig information om, hvordan underviserne samlet set bruger deres arbejdstid fordelt på kerneopgaver, og har dermed ikke et tilstrækkeligt overblik over, hvordan resurseforbruget fordeles sig.

49. Professionshøjskolerne har i et fælles svar til Rigsrevisionen oplyst, at det ikke er intentionen med tidsregistrering, at der etableres så detaljeret en tidsregistrering fordelt på forskellige arbejdsopgaver, at det får karakter af "timetælli". Professionshøjskolerne har oplyst, at de derfor har været varsomme med at indføre detaljeret tidsregistrering på specifikke opgaver, men at de fremadrettet aktivt vil arbejde på at forbedre ledelsesinformationen om underviserens arbejdstid.

Rigsrevisionen finder, at tidsregistrering på nogle overordnede opgavetyper er et velegnet redskab, som kan danne grundlag for, at professionshøjskolerne får en bedre ledelsesinformation, der gør det muligt at følge med i, om underviserens resurser anvendes effektivt i forhold til undervisningsopgaven.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet er enig i, at det er vigtigt at få mere viden og opfølgning på den undervisningsindsats, der finder sted på professionshøjskolerne. Det er dog ministeriets vurdering, at det bør være op til ledelsen på den enkelte professionshøjskole at beslutte, om de ønsker at anvende tidsregistrering til fx registrering af forskellige opgavetyper.

UC Nordjylland og UC Syd har indført tidsregistrering på opgaver.

UC Nordjylland arbejder med 4 kategorier: undervisning, uddannelsesudvikling, forskning og udvikling samt kompetenceudvikling.

UC Syd arbejder med 5 kategorier: undervisning, øvrige interne opgaver, eksterne opgaver, projekter samt fravær.

Bestyrelsens understøttelse af ledelsens indsats for en effektiv resurseforvaltning

50. Professionshøjskolernes bestyrelser skal i henhold til lov om professionshøjskoler varetage den overordnede og strategiske ledelse af professionshøjskolerne og som led heri sikre en effektiv drift af professionshøjskolerne. I et fællesbrev til professionshøjskolernes bestyrelsesformænd om OK13 tilkendegav Uddannelses- og Forskningsministeriet, at ministeriet fandt, at det var en meget vigtig opgave for bestyrelserne at støtte ledelserne i at implementere aftalen på den bedst mulige måde i overensstemmelse med intentionen med aftalen. Intentionen var bl.a. at opnå en mere effektiv udnyttelse af underviserressurserne til gavn for undervisningen af de studerende.

51. Vi har gennemgået referaterne fra bestyrelsernes møder for at se, i hvilket omfang de har fulgt op på anvendelsen af underviserressurserne.

Gennemgangen af referaterne for perioden 2013-2015 viser, at overenskomstaftalen fra 2013 er blevet behandlet i de fleste bestyrelser på 2-3 af bestyrelsesmøderne primo og medio 2013, hvor aftalen blev indgået. Her er bestyrelserne blevet orienteret om den nye overenskomstaftale. Indførelsen af tidsregistrering af den samlede arbejdstid er i den forbindelse behandlet flere steder. Desuden har professionshøjskolernes ledelser orienteret bestyrelserne om forskellige elementer i OK13, fx nye stillingsstrukturer og nye arbejdstidsaftaler.

Gennemgangen viser også, at der efterfølgende på 5 ud af 7 professionshøjskoler ikke er fulgt op på intentionen med OK13 i bestyrelsen, dvs. om der er opnået en mere effektiv udnyttelse af resurserne. På Metropol og UC Nordjylland har bestyrelserne i højere grad fulgt implementeringen og virkningen af den nye overenskomstaftale. Metropol iværksatte som den første af professionshøjskolerne en ændring af undervisernes arbejdstidsregler i 2011. Metropol's bestyrelse har efterfølgende fulgt op på dette. UC Nordjyllands bestyrelse har på 7 ud af 8 møder, der er afholdt i 2013 og 2014, fulgt op på implementeringen af OK13.

52. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at der er igangsat et eftersyn af de samlede styringsmæssige rammer for de videregående uddannelsesinstitutioner (herunder professionshøjskolerne), der forventes afsluttet i efteråret 2016. Eftersynet har bl.a. fokus på bestyrelsernes rolle og kompetencer i forhold til den daglige ledelse på institutionerne. Ministeriet er enig med Rigsrevisionen i, at bestyrelserne bør følge institutionernes kerneopgaver og resurseforvaltning.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at professionshøjskolerne styrer undervisernes arbejdstid ved hjælp af individuelle arbejdsplaner. Arbejdsplanerne er udarbejdet i dialog mellem den enkelte underviser og dennes nærmeste leder og har bidraget til at skabe en øget fleksibilitet, som var ét af formålene med OK13. Professionshøjskolerne har ikke udarbejdet overordnede mål for, hvor stor en andel af undervisernes arbejdstid der skal gå til undervisning. På 2 ud af 7 professionshøjskoler er der indført et tidsregistreringssystem, der kan give ledelsen information om, hvilke overordnede opgaver underviserne samlet set har anvendt deres tid på. På de øvrige professionshøjskoler har ledelsen ikke tilstrækkelig ledelsesinformation til at følge op på, hvor stor en del af arbejdstiden der anvendes til undervisning.

Bestyrelserne for professionshøjskolerne har det overordnede ansvar for at sikre en effektiv drift af skolerne, men bestyrelserne har kun på 2 ud af 7 professionshøjskoler fulgt op på, om ændringer som følge af OK13 har ført til mere undervisningstid.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at professionshøjskolerne på overordnet ledelsesniveau har begrænset indblik i, hvordan undervisernes tid anvendes på kerneopgaverne, og om der er grundlag for en bedre udnyttelse af undervisernes resurser, så der sikres mere undervisning til de studerende.

3.2. ANDELEN AF UNDERVISERNES ARBEJDSSTID, DER ANVENDES TIL UNDERVISNING

53. Da professionshøjskolerne ikke har samlede opgørelser over, hvordan undervisernes arbejdstid fordeler sig på kerneopgaverne, har vi undersøgt, hvor stor en andel af undervisernes arbejdstid der anvendes til undervisning, og hvor stor en andel der anvendes til forskning og udvikling. Vi har kortlagt fordelingen af arbejdstiden ved en gennemgang af ca. 2.200 arbejdsplaner for alle undervisere på de 4 uddannelser. Kortlægningen vedrører studieåret 2015/16.

54. Der blev i 2010 og 2011 gennemført 2 undersøgelser af undervisernes arbejdstid. Et konsulentfirma gennemførte i 2010 en undersøgelse for det daværende Undervisningsministeriet. Undersøgelsen var baseret på en repræsentativ stikprøve for hele sektoren. Undersøgelsen viste, at undervisningsandelen på lærer- og pædagoguddannelserne i gennemsnit lå på 68 %, og at undervisere på sygeplejerskeuddannelsen i gennemsnit underviste 49 % af deres arbejdstid. Metropol gennemførte i 2011 en lignende undersøgelse af undervisernes arbejdstid. Undersøgelsen, der var baseret på en stikprøve blandt Metropols undervisere, viste, at underviserne på sygeplejerskeuddannelsen anvendte 56 % af deres arbejdstid på undervisning (forberedelse, lektioner, rette opgaver og eksamener). På læreruddannelsen brugte underviserne 63 % af deres tid på undervisning, mens underviserne på socialrådgiveruddannelsen brugte 56 % af deres tid på undervisning. Forskningsopgaven blev en del af professionshøjskolernes formål i 2013, og andelen af arbejdstiden opgjort til dette indgår derfor ikke i de 2 nævnte undersøgelser. En del af de aktiviteter, som nu indgår under "Forskning og udvikling", blev imidlertid opgjort i Undervisningsministeriets undersøgelse fra 2012 vedrørende hele sektoren under kategorien "Udvikling". Her blev andelen af tidsforbruget til udviklingsaktiviteter opgjort til 9 %.

Opgørelse af undervisningstid i procent er vurderet i forhold til undervisernes nettoarbejdstid, dvs. den samlede årsnorm ekskl. ferie, fridage, omsorgs- og seniordage mv.

55. Vi har gennemgået arbejdsplanerne for alle undervisere inden for hver af de 4 uddannelser, der indgår i undersøgelsen. Arbejdsplanerne viser, hvordan den enkelte underviser samlede arbejdstid fra årets begyndelse er fordelt på forskellige opgaver. Ud fra denne gennemgang har vi opgjort den gennemsnitlige undervisnings- og forskningstid for hvert enkelt uddannelsessted, hvor det har været muligt.

Kortlægningen tager udgangspunkt i en definition af undervisningstiden, der omfatter forberedelse, lektioner, rette opgaver og eksamener. De fleste uddannelseschefer arbejder med en tilsvarende definition af undervisningstiden i arbejdsplanerne, og det er derfor denne definition, vi har lagt til grund. Definitionen af undervisningstid i denne undersøgelse er samstemmende med, hvordan undervisningsbegrebet generelt defineres i sektoren. Der kan dog være enkelte variationer mellem uddannelsesstederne. Definitionen af undervisningstid svarer samtidig til den definition, der blev anvendt af konsulentfirmaet ved kortlægningen af undervisningstiden for hele sektoren i 2010 og af Metropol i 2011.

Enkelte steder har det også været muligt at opgøre antallet af lektioner (dvs. tid i klasseværelset), som underviserne leverer. Det bemærkes, at der kan være mindre forskelle i opgørelsesmetoderne mellem uddannelsesstederne, men Rigsrevisionen vurderer, at opgørelserne giver en god indikation af niveauet af undervisningstid inden for hver enkelt uddannelse. Metoden er nærmere beskrevet i bilag 1.

I forhold til forskning har vi opgjort de aktiviteter, som figurerer som forskning og udvikling og i visse tilfælde som innovation i arbejdsplanerne. Der er stor forskel på, hvad de enkelte professionshøjskoler og uddannelsessteder angiver som forskning og udvikling, så data giver ikke grundlag for at fastsætte en præcis andel, men for at udtale sig om et omtrentligt niveau.

Læreruddannelsen

56. Vores opgørelse viser, at underviserne på læreruddannelsen i gennemsnit bruger 56 % af deres arbejdstid på undervisning. Undervisningstiden varierer mellem 50 % og 70 % på de enkelte uddannelsessteder. På 3 uddannelsessteder har vi desuden kunnet opgøre andelen af arbejdstiden, der går til lektioner, til 27-38 %. Forskellene kan skyldes variationer i, hvilke typer af lektioner der registreres af uddannelsesstederne. Rigsrevisionen vurderer imidlertid, at opgørelsen giver en god indikation af omfanget af leverede lektioner på læreruddannelsen for sektoren som helhed.

Den gennemsnitlige andel af undervisernes arbejdstid, som anvendes på undervisning på læreruddannelsen, er dermed lavere end det niveau, som fremgik af undersøgelsen fra 2010 vedrørende hele sektoren, hvor andelen af tid brugt på undervisning blev opgjort til gennemsnitligt ca. 68 %.

Pædagoguddannelsen

57. Vores opgørelse viser, at underviserne på pædagoguddannelsen i gennemsnit bruger 54 % af deres arbejdstid på undervisning. Undervisningstiden varierer mellem 36 % og 65 % på de forskellige uddannelsessteder. På 2 uddannelsessteder har vi desuden kunnet opgøre andelen af arbejdstiden, der går til lektioner, til 20-27 %. Også her kan forskellene skyldes variationer i, hvilke typer af lektioner der registreres af uddannelsesstederne.

Den gennemsnitlige andel af undervisernes arbejdstid, som anvendes på undervisning på pædagoguddannelsen, er dermed lavere end det niveau, som fremgik af undersøgelsen fra 2010 vedrørende hele sektoren, hvor andelen af tid brugt på undervisning blev opgjort til gennemsnitligt ca. 68 %.

Socialrådgiveruddannelsen

58. Vores opgørelse viser, at underviserne på socialrådgiveruddannelsen i gennemsnit bruger 50 % af deres arbejdstid på undervisning. Undervisningstiden varierer mellem 45 % og 53 % på de enkelte uddannelsessteder. På 3 uddannelsessteder har vi desuden kunnet opgøre andelen af arbejdstiden, der går til lektioner, til 14-25 %. Ligesom på de øvrige uddannelser kan forskellene skyldes variationer i, hvilke typer af lektioner der registreres af uddannelsesstederne.

Undervisningstiden på socialrådgiveruddannelsen er ikke blevet kortlagt i de tidligere omtalte undersøgelser fra 2010 og 2011. Det har derfor ikke været muligt at vurdere udviklingen i undervisningstiden på uddannelsen.

Sygeplejerskeuddannelsen

59. Vores opgørelse viser, at underviserne på sygeplejerskeuddannelsen i gennemsnit bruger 49 % af deres arbejdstid på undervisning. Undervisningstiden varierer mellem 40 % og 56 % på de enkelte uddannelsessteder. På 8 uddannelsessteder har vi desuden kunnet opgøre antallet af lektioner, som underviserne har. Opgørelsen viser, at underviserne på 6 af uddannelsesstederne bruger ca. 10 % af deres arbejdstid på lektioner. På 2 uddannelsessteder udgør lektionerne ca. 20 % af undervisernes arbejdstid.

Den gennemsnitlige andel af undervisernes arbejdstid, som anvendes på undervisning på sygeplejerskeuddannelsen, er dermed på niveau med det, som fremgik af undersøgelsen fra 2010 vedrørende hele sektoren, hvor andelen af tid brugt på undervisning blev opgjort til gennemsnitligt ca. 49 %.

60. I 2013 blev forskning en del af professionshøjskolernes formål. Vi har for alle 4 uddannelser, hvor det har været muligt, opgjort, hvor stor en andel af undervisernes arbejdstid der er planlagt til forskning og udvikling. Opgørelserne har karakter af estimater, der indebærer en vis usikkerhed. Det skyldes forskelle i registreringspraksis på tværs af professionshøjskolerne, og det har ikke været muligt at opgøre det for alle uddannelsesstederne. Vores undersøgelse viser, at andelen, som er planlagt til forskning og udvikling, på flertallet af uddannelsesstederne kan estimeres til mellem 8 % og 15 % af arbejdstiden.

Den væsentligste kilde til finansiering af professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsaktiviteter er en årlig finanslovsbevilling på 273 mio. kr. (i 2016), som blev indført i 2013 og siden hen er blevet videreført. Dertil kommer eksterne finansieringskilder i form af fonds- og puljemidler på ca. 100 mio. kr. Midlerne til forskning og udvikling udgør ca. 9 % af de samlede tilskud til professionshøjskolerne.

RESULTATER

Gennemgangen af professionshøjskolernes registreringer af den planlagte undervisningstid viser, at OK13 endnu ikke har resulteret i, at underviserne bruger en større del af undervisningstiden sammen med de studerende. Samlet set anvender fastansatte undervisere i gennemsnit omkring halvdelen af deres arbejdstid på undervisning. Andelen af arbejdstiden, som er anvendt til undervisning, ligger på 2 uddannelser lavere end niveauet i 2010, mens det på sygeplejerskeuddannelsen ligger på niveau med 2010.

3.3. UDDANNELSES- OG FORSKNINGSMINISTERIETS INITIATIVER I FORHOLD TIL PROFESSIONSHØJSKOLERNES BRUG AF UNDERVISERNES TID

61. Vi har undersøgt, om Uddannelses- og Forskningsministeriet har fulgt op på, om intentionen med OK13 er blevet opfyldt.

62. Uddannelses- og Forskningsministeriets overordnede mål for ændringen af arbejdstidsreglerne ved OK13 var at styrke ledelsesrummet på professionshøjskolerne gennem et bedre grundlag for at prioritere opgaver og resurser, så de løbende kan tilpasses nye og ændrede behov og krav. Ministeriet tilkendegav i forlængelse heraf i juni 2013 i et fællesbrev til bestyrelsesformænd og rektorer på professionshøjskolerne, at intentionen med OK13 var at sikre en bedre anvendelse af undervisningsressurserne og at understøtte en overordnet målsætning om at prioritere flere undervisningsressurser til de studerende og til forskning- og udviklingsaktiviteter. Ministeriet tilkendegav desuden, at OK13 medførte en stor implementeringsopgave, som forudsatte et stærkt ledelsesfokus. Ministeriet oplyste, at Styrelsen for Videregående Uddannelser ville følge implementeringsarbejdet tæt, både op til og efter aftalens ikrafttræden.

63. For at understøtte implementeringen af den nye aftale nedsatte Styrelsen for Videregående Uddannelser medio 2013 en central implementeringsgruppe med repræsentanter for erhvervsakademierne og professionshøjskolerne. Implementeringsgruppen skulle bl.a. sikre en koordineret og effektiv implementering af årsnormsaftalerne og de øvrige elementer i aftalen på institutionerne. I regi af implementeringsgruppen er der bl.a. drøftet tidsregistrering, overgangsordninger, merarbejde, lokalaftaler, ledelsesudviklingsprogram og ny lektorbedømmelsesordning. Implementeringsgruppen fungerede frem til februar 2014, hvorefter den blev erstattet af et HR-netværk.

Herudover har Styrelsen for Videregående Uddannelser i samarbejde med bl.a. professionshøjskolernes rektorkollegium afholdt et ledelsesudviklingsforløb for undervisernes nærmeste ledere og deltaget i et HR-netværk med fokus på de nye arbejdstidsregler. Styrelsen har desuden gennemført en spørgeskemaundersøgelse hos institutionerne for bl.a. at afdække, om de havde implementeret tidsregistrering.

64. Uddannelses- og Forskningsministeriet har på flere områder fulgt udviklingen med implementeringen af OK13 og har oplyst, at Moderniseringsstyrelsen har udarbejdet en opgørelse over udbetalt over- og merarbejde, der viser, at over- og merarbejde på professionshøjskolerne efter ændringerne af arbejdstidsreglerne er reduceret med 24 %. Undersøgelsen viser også, at Styrelsen for Videregående Uddannelser ikke har fulgt op på, i hvilket omfang OK13 har ført til mere undervisning til de studerende.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at Uddannelses- og Forskningsministeriet har iværksat en række initiativer for at understøtte professionshøjskolernes implementering af OK13, der skulle føre til en bedre brug af underviserressourserne. Ministeriet har desuden fulgt op på, i hvilket omfang ændringerne har medvirket til at nedbringe udgifterne til over- og merarbejde. Ministeriet har imidlertid ikke skaffet sig et tilstrækkeligt overblik over, om OK13 har ført til, at der er prioriteret flere underviserressourser til undervisning og forsknings- og udviklingsaktiviteter.

4. Professionshøjskolernes karakterniveau og evne til at fastholde de studerende

DELKONKLUSION

Undersøgelsen viser, at der er forskel på de resultater, som professionshøjskolerne får ud af deres resurser.

Forskellene er beregnet ved hjælp af en analyse, der viser sikre tendenser og større forskelle mellem professionshøjskolernes resultater. Beregningen angiver på den baggrund estimerer for omfanget af forbedrings- og besparelspotentialer på de enkelte uddannelsessteder, men angiver ikke eksakte tal for potentialernes størrelser.

Sammenligninger af professionshøjskolernes resultater – målt på karakterniveau og evne til at fastholde de studerende på studiet – indikerer, at der særligt på pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne er store forskelle mellem professionshøjskolerne, når der tages højde for, at de studerende på uddannelsen har forskellig baggrund.

Undersøgelsen af evnen til at fastholde de studerende viser også, at fastholdelsesevnen på 3 ud af 4 uddannelser er på niveau med gennemsnittet for andre videregående uddannelser. På læreruddannelsen er der imidlertid et højt frafald, da næsten hver tredje studerende falder fra studiet. Dette er markant over det gennemsnitlige frafald på alle videregående uddannelser, som er på ca. 22 %.

Undersøgelsen indikerer desuden, at professionshøjskolerne på 3 af uddannelserne (sygeplejerske-, lærer- og pædagoguddannelserne) vil kunne forbedre resultaterne uden at øge resurseforbruget. En sammenligning af uddannelsesstederne på sygeplejerskeuddannelsen med de uddannelsessteder, der gør det bedst, viser således, at uddannelsesstederne i gennemsnit har et estimeret forbedringspotentiale på ca. 7 %. Uddannelsesstederne kan med andre ord opnå bedre resultater for ca. 7 % af de studerende, der vil kunne få en bedre afsluttende karakter, ligesom fastholdelsesevnen vil kunne forbedres tilsvarende fra det nuværende niveau. For lærer- og pædagoguddannelserne har Rigsrevisionen estimeret et gennemsnitligt forbedringspotentiale på 3-4 %. Beregninger af besparelspotentialet, hvor det undersøges, om professionshøjskolerne vil kunne opnå de samme resultater for færre resurser, viser et estimeret besparelspotentiale på gennemsnitligt 8-13 % af de lønudgifter, der anvendes til undervisning på de 3 uddannelser.

Undersøgelsen viser, at der med de tilgængelige data ikke kan identificeres sikre statistiske sammenhænge, der kan forklare forskellene mellem uddannelsesstedernes resultater. Det omfatter fx sammenhængen mellem holdstørrelse, timetal og uddannelsesstedernes resultater. Det er Rigsrevisionens vurdering, at professionshøjskolerne med fordel kan arbejde videre med resultaterne af undersøgelsen, særligt i forhold til at afdække årsagerne til forskellene og for at lære af de uddannelsessteder, der opnår bedre resultater med det samme resurseforbrug.

65. Dette kapitel handler om, hvorvidt professionshøjskolerne kan få bedre resultater ud af deres resurser.

Konkret har vi sammenlignet professionshøjskolernes resultater i form af deres karakterniveau og evne til at fastholde de studerende på studiet. Vi har desuden undersøgt, hvilke uddannelsessteder der får de bedste resultater ud af de lønresurser, de bruger til undervisere. Det er sket ved hjælp af en benchmarking af professionshøjskolerne (med en DEA-analyse), hvor vi undersøger, om der kan identificeres et forbedringspotentiale eller et besparelspotentiale hos professionshøjskolerne. I DEA-analysen tages der højde for størrelsen af uddannelserne, som kan have en betydning for, hvor effektive de er. Det skyldes, at professionshøjskolerne er omfattet af en regional dækningsforpligtelse, der betyder, at nogle af professionshøjskolerne har uddannelsessteder i dele af landet, hvor der ikke er grundlag for at optage så mange studerende. Størrelsen på de forskellige uddannelsessteder (målt på antal studerende) varierer derfor.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet som led i sit tilsyn arbejder med at måle professionshøjskolernes aktiviteter og resultater. Det sker bl.a. ved hjælp af benchmarking af professionshøjskolerne. Her tilstræber ministeriet at anvende et begrænset udvalg af nøgleindikatorer. Karakterniveau og fastholdelsesevne indgår ikke blandt disse. Ministeriet har på den baggrund anbefalet Rigsrevisionen at benytte de indikatorer, som ministeriet benytter, frem for at introducere nogle nye. Ministeriet har i den sammenhæng oplyst, at ministeriet generelt ikke benytter karakterniveau som et grundlag for at vurdere professionshøjskolernes resultater. Det skyldes, at ministeriet ikke ønsker, at der opstår et usundt incitament for professionshøjskolerne i relation til karakterglidning.

Vi har dog valgt at gennemføre DEA-analysen med udgangspunkt i karakterniveau og fastholdelsesevne, som er 2 centrale indikatorer for resultaterne af professionshøjskolernes indsats. Fastholdes en studerende på studiet, er der stor sandsynlighed for, at den studerende fuldfører uddannelsen. Et godt eksamensresultat – her målt på den afsluttende karakter på uddannelsen – er udtryk for, at professionshøjskolerne har givet de studerende et fagligt løft.

INDIKATORER I MINISTERIETS TILSYN

Ministeriet fører tilsyn med:

- tilgang af studerende
- frafald
- studietid
- ledighed.

SOCIOØKONOMISKE VARIABLE, DER INDGÅR I ANALYSEN*Uddannelsesvariable:*

- Karakterer ved 9. klasses afgangsprøve
- Type af ungdomsuddannelse
- Karakterer ved gymnasieuddannelse.

Øvrige personlige variable:

- Antal børn
- Civil status (gift, samboende mv.)
- Køn
- Alder
- Domme for kriminalitet.

Variable vedrørende opvækst:

- Forældres uddannelse, indkomst og jobstatus
- Forældres civile status.

Erfaringsmæssigt er der en stærk sammenhæng mellem en studerendes socioøkonomiske baggrund og tidligere karakterer og den studerendes succes i det videregående uddannelsessystem. Undersøgelsen af både karakterniveau og fastholdelseevne er tilrettelagt, så der tages højde for disse forskelle. Analyserne har til hensigt – så vidt det er muligt – at isolere den effekt, der kan tilskrives den enkelte professionshøjskole, fra de effekter, der kan tilskrives individuelle karakteristika (socioøkonomisk baggrund og tidligere karakterer) hos de studerende.

4.1. PROFESSIONSHØJSKOLERNES KARAKTERNIVEAU

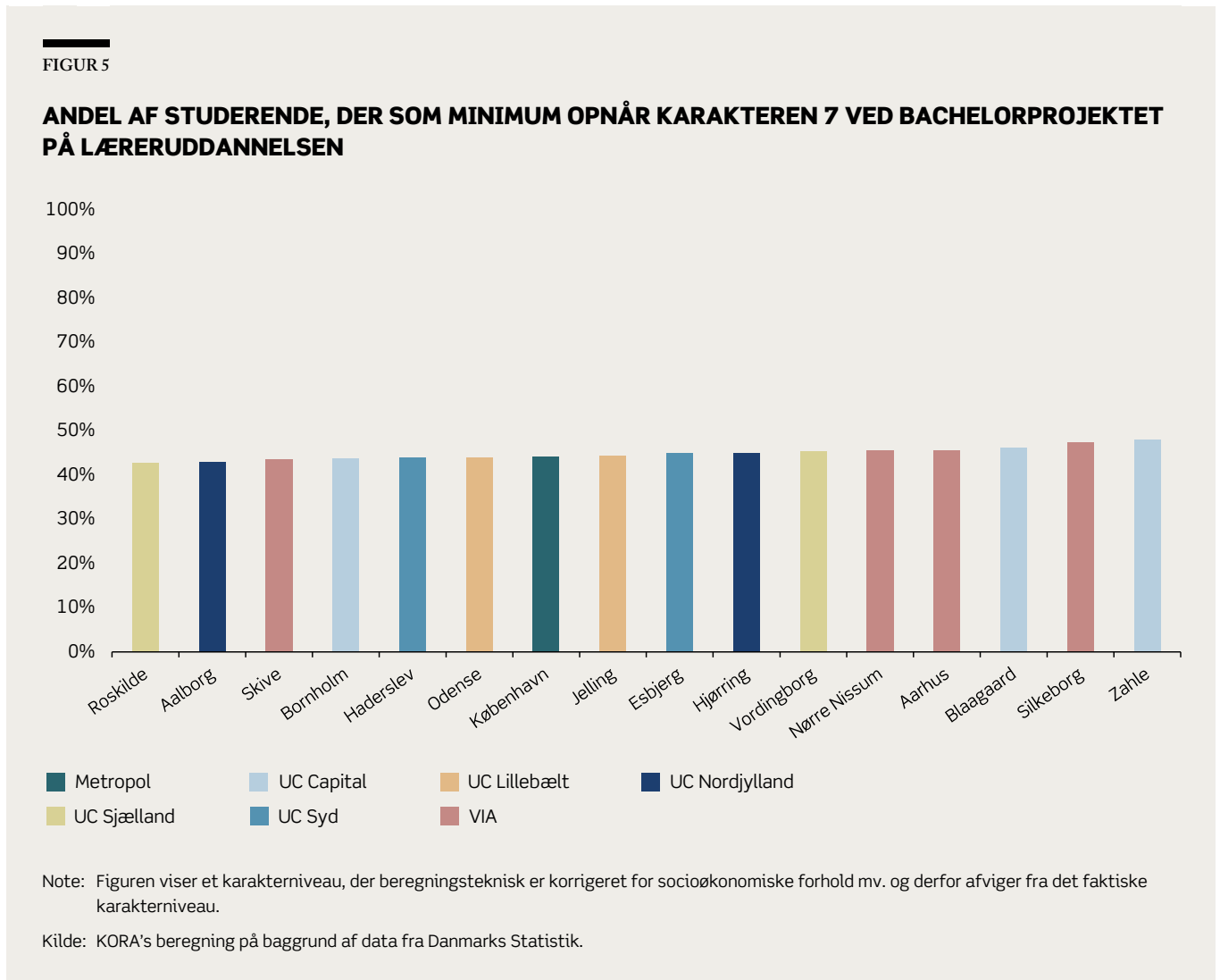
66. Vi har sammenlignet professionshøjskolernes karakterniveau. Karakterniveauet er målt ud fra karakteren på de studerendes bachelorprojekt, som er den afsluttende eksamen på professionsbacheloruddannelserne. Ved hjælp af en statistisk beregning, hvor der er korri-geret for de studerendes socioøkonomiske baggrund mv., har vi undersøgt, hvor mange af de studerende på de enkelte uddannelsessteder der som minimum opnår karakteren 7 ved deres bachelorprojekt.

Baggrunden for dette er en antagelse om, at jo flere studerende, der opnår en høj karakter på et uddannelsessted, jo større effekt har uddannelsesstedet.

I analysen sammenlignes uddannelsesstederne på de 4 forskellige uddannelser.

Læreruddannelsen

67. Figur 5 viser, hvor mange af de studerende på læreruddannelsen, der som minimum opnår karakteren 7 ved bachelorprojektet på de forskellige uddannelsessteder, hvor uddannelsen udbydes.

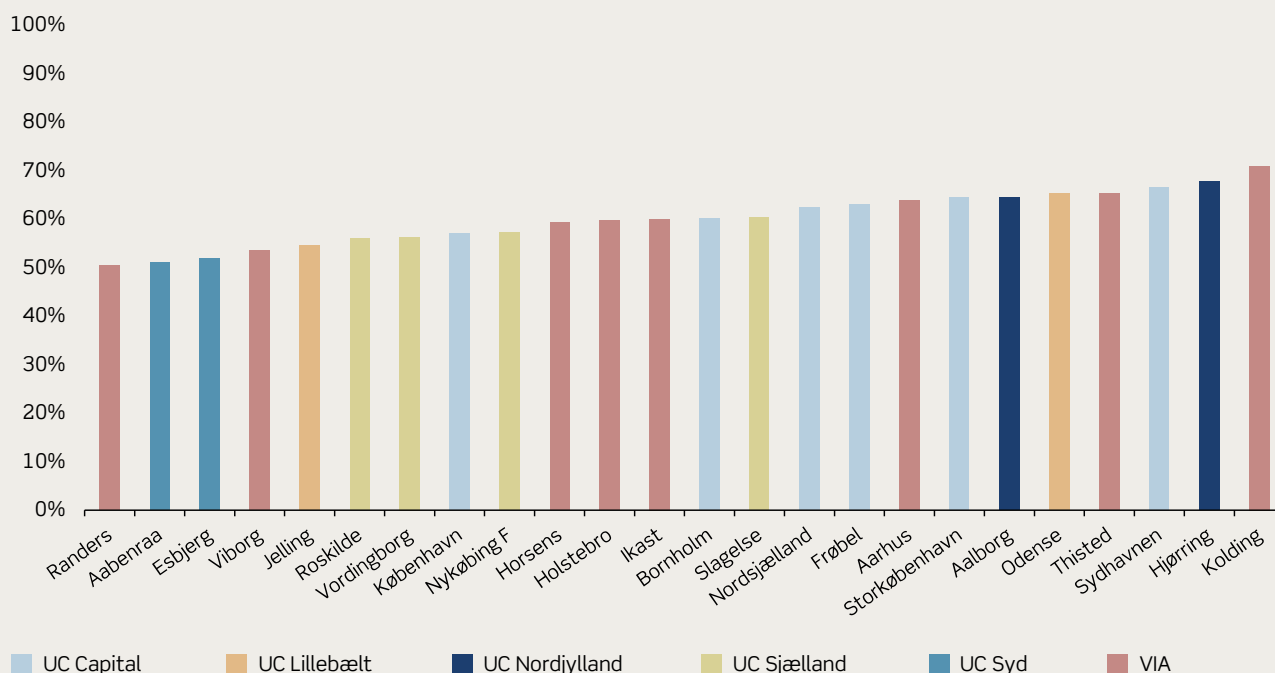
Det fremgår af figur 5, at der er begrænsede forskelle i karakterniveauet på læreruddannelsen. På Zahle opnår ca. 48 % af de studerende karakteren 7 eller derover ved den afsluttende eksamen. I Roskilde er andelen lidt mindre, idet ca. 43 % af de studerende opnår karakteren 7 eller derover.

Pædagoguddannelsen

68. Figur 6 viser, hvor mange af de studerende på pædagoguddannelsen der som minimum opnår karakteren 7 ved bachelorprojektet på de forskellige uddannelsessteder, hvor uddannelsen udbydes.

FIGUR 6

ANDEL AF STUDERENDE, DER SOM MINIMUM OPNÅR KARAKTEREN 7 VED BACHELORPROJEKTET PÅ PÆDAGOGUDDANNELSEN

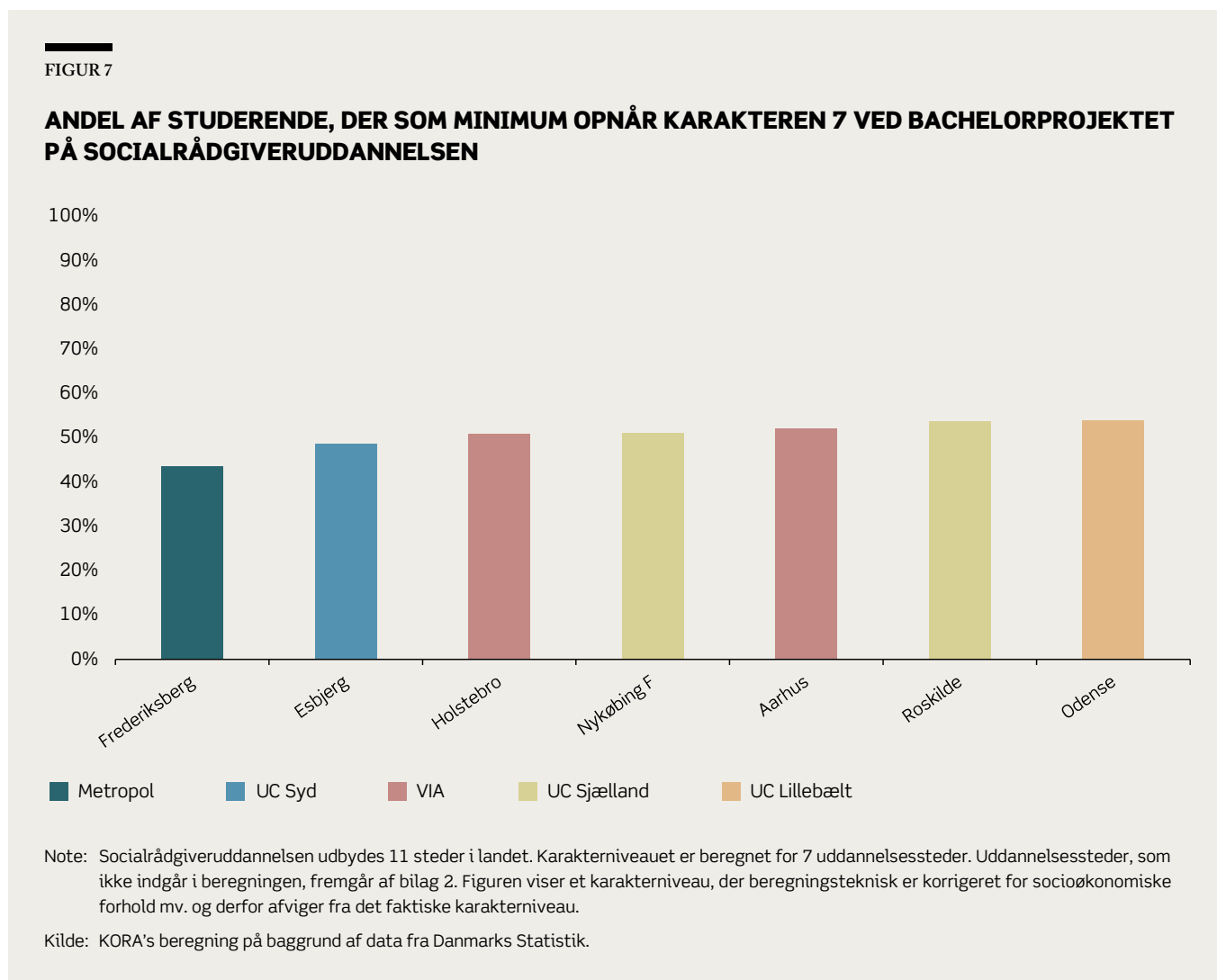
Note: Pædagoguddannelsen udbydes 26 steder i landet. Karakterniveauet er beregnet for 24 uddannelsessteder. Uddannelsessteder, som ikke indgår i beregningen, fremgår af bilag 2. Figuren viser et karakterniveau, der beregningsteknisk er korrigeret for socioøkonomiske forhold mv. og derfor afviger fra det faktiske karakterniveau.

Kilde: KORA's beregning på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Det fremgår af figur 6, at der er store forskelle i karakterniveauet på pædagoguddannelsen. I Kolding opnår ca. 71 % af de studerende karakteren 7 eller derover ved den afsluttende eksamen, mens 51 % af de studerende i Randers opnår karakteren 7 eller derover.

Socialrådgiveruddannelsen

69. Figur 7 viser, hvor mange af de studerende på socialrådgiveruddannelsen der som minimum opnår karakteren 7 ved bachelorprojektet på de forskellige uddannelsessteder, hvor uddannelsen udbydes.

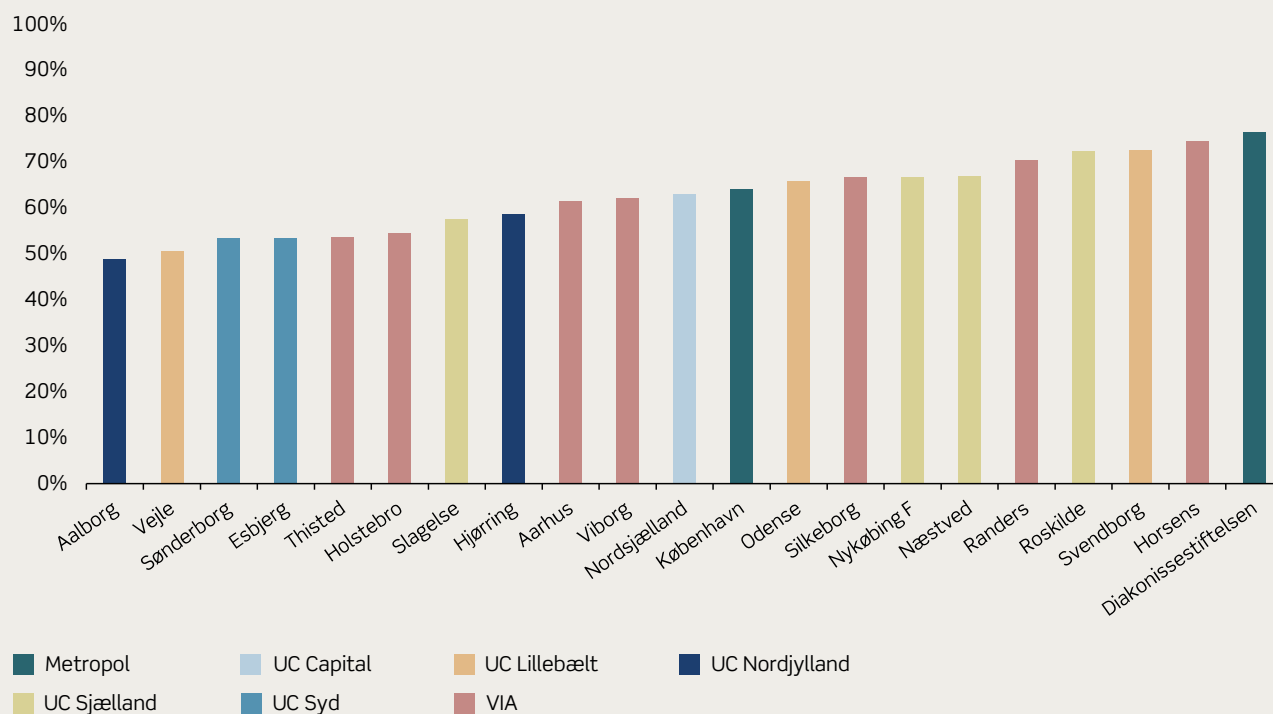
Det fremgår af figur 7, at der er mindre, men dog visse forskelle i karakterniveauet på socialrådgiveruddannelsen. I Odense opnår ca. 54 % af de studerende karakteren 7 eller derover ved den afsluttende eksamen, men ca. 44 % af de studerende på Frederiksberg opnår karakteren 7 eller derover.

Sygeplejerskeuddannelsen

70. Figur 8 viser, hvor mange af de studerende på sygeplejerskeuddannelsen, der som minimum opnår karakteren 7 ved bachelorprojektet på de forskellige uddannelsessteder, hvor uddannelsen udbydes.

FIGUR 8

ANDEL AF STUDERENDE, DER MINIMUM OPNÅR KARAKTEREN 7 VED BACHELORPROJEKTET PÅ SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN

Note: Sygeplejerskeuddannelsen udbydes 22 steder i landet. Karakterniveauet er beregnet for 21 uddannelsessteder. Uddannelsesstedet, som ikke indgår i beregningen, fremgår af bilag 2. Figuren viser et karakterniveau, der beregningsteknisk er korrigeret for socioøkonomiske forhold mv. og derfor afviger fra det faktiske karakterniveau.

Kilde: KORA's beregning på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Det fremgår af figur 8, at der er store forskelle i karakterniveauet på sygeplejerskeuddannelsen. På Diakonissestiftelsen opnår ca. 77 % af de studerende karakteren 7 eller derover ved den afsluttende eksamen, mens ca. 49 % af de studerende i Aalborg opnår karakteren 7 eller derover.

71. Vi har undersøgt, om der er forhold i den måde, professionshøjskolerne tilrettelægger uddannelserne på, der kan indikere, hvorfor nogle uddannelsessteder har et bedre karakterniveau end andre. Vi har derfor beregnet, om der kan påvises statistiske sammenhænge mellem et højt karakterniveau og udvalgte variable, som professionshøjskolerne kan påvirke: antallet af timer, andelen af undervisning på store hold (over 40 studerende), andelen af undervisning på mindre hold (under 40 studerende) og omfanget af vejledning.

Beregningerne viser, at der på sygeplejerskeuddannelsen kan påvises en statistik sammenhæng mellem anvendelsen af mindre hold og et højt karakterniveau. Med andre ord har de uddannelsessteder, som i høj grad benytter sig af mindre hold, et højere karakterniveau end andre. Der kan ikke påvises andre statistiske sammenhænge på sygeplejerskeuddannelsen. På de 3 øvrige uddannelser har det ikke været muligt at påvise nogle sikre statistiske sammenhænge mellem et højt karakterniveau og de nævnte variable.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at der er forskelle i professionshøjskolernes resultater i forhold til de studerendes karakterniveau. Der er således store forskelle i karakterniveauet på sygeplejerskeuddannelsen og pædagoguddannelsen. Andelen af sygeplejerskestuderende, der som minimum opnår karakteren 7 ved den afsluttende bacheloreksamen, varierer mellem 49 % og 77 %. For de pædagogstuderende varierer det mellem 51 % og 71%. På socialrådgiveruddannelsen er der visse forskelle, mens der er begrænsede forskelle i karakterniveauet mellem uddannelsesstederne på læreruddannelsen. Undersøgelsen peger på, at anvendelsen af mindre hold i undervisningen på sygeplejerskeuddannelsen kan være en del af forklaringen på et højere karakterniveau.

ANALYSE AF KARAKTERNIVEAU

Målinger af uddannelsesinstitutioners karakterniveau (også kendt som løfteevne) er ikke tidligere gennemført vedrørende professionshøjskolerne, men har i flere år været benyttet i andre dele af undervisnings- og uddannelsessektoren. Det er bl.a. tilfældet i forhold til gymnasierne og folkeskolen. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling gennemfører således årlige analyser af såkaldte socioøkonomiske referencer.

Det er analyser, hvor den enkelte skoles opnåede karaktergennemsnit sammenlignes med et beregnet karaktergennemsnit, der er udtryk for, hvor godt skolen forventeligt kunne klare det i forhold til den elevsammensætning, skolen har. Analyserne er beregnings-teknisk opbygget på en anden måde end analysen, som indgår i denne undersøgelse, men grundlæggende er det det samme, der bliver undersøgt.

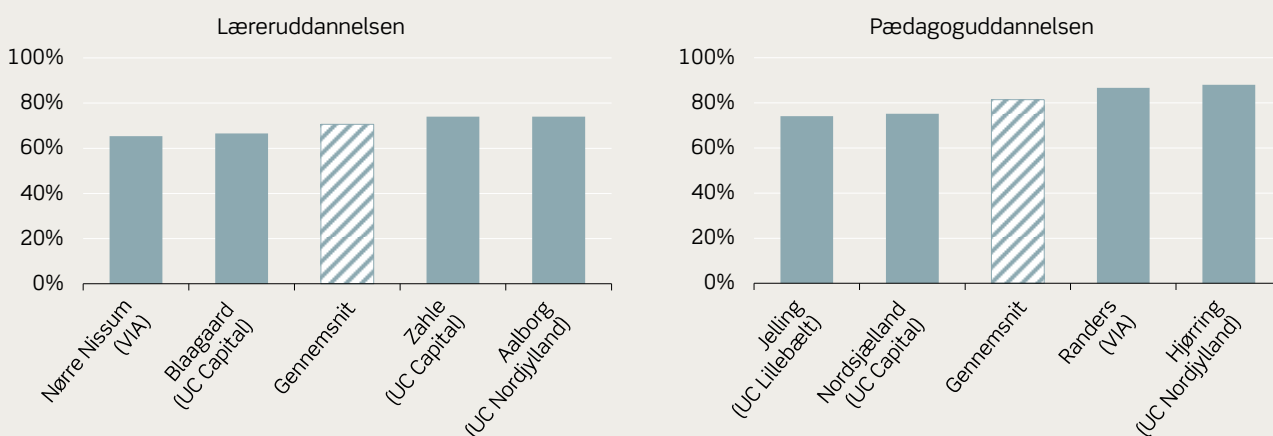
4.2. PROFESSIONSHØJSKOLERNES EVNE TIL AT FASTHOLDE DE STUDERENDE

72. Fastholdelsesevnen måles her som evnen til at undgå, at de studerende afbryder studiet i løbet af et samlet studieforløb. Konkret har vi undersøgt, hvor mange studerende (målt i procent) der på det enkelte uddannelsessted bliver fastholdt på studiet i løbet af et samlet studieforløb. Tallene for fastholdelsesevnen er beregningsteknisk korrigeret for de studerendes socioøkonomiske baggrund mv.

Figur 9 viser, hvor mange studerende der bliver fastholdt på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen set over et samlet studieforløb. Figuren viser de 2 uddannelsessteder med den laveste fastholdelsesevne og de 2 uddannelsessteder med den højeste fastholdelsesevne. Desuden viser figuren den gennemsnitlige fastholdelsesevne.

FIGUR 9

FASTHOLDELSESEVNE PÅ LÆRERUDDANNELSEN OG PÆDAGOGUDDANNELSEN

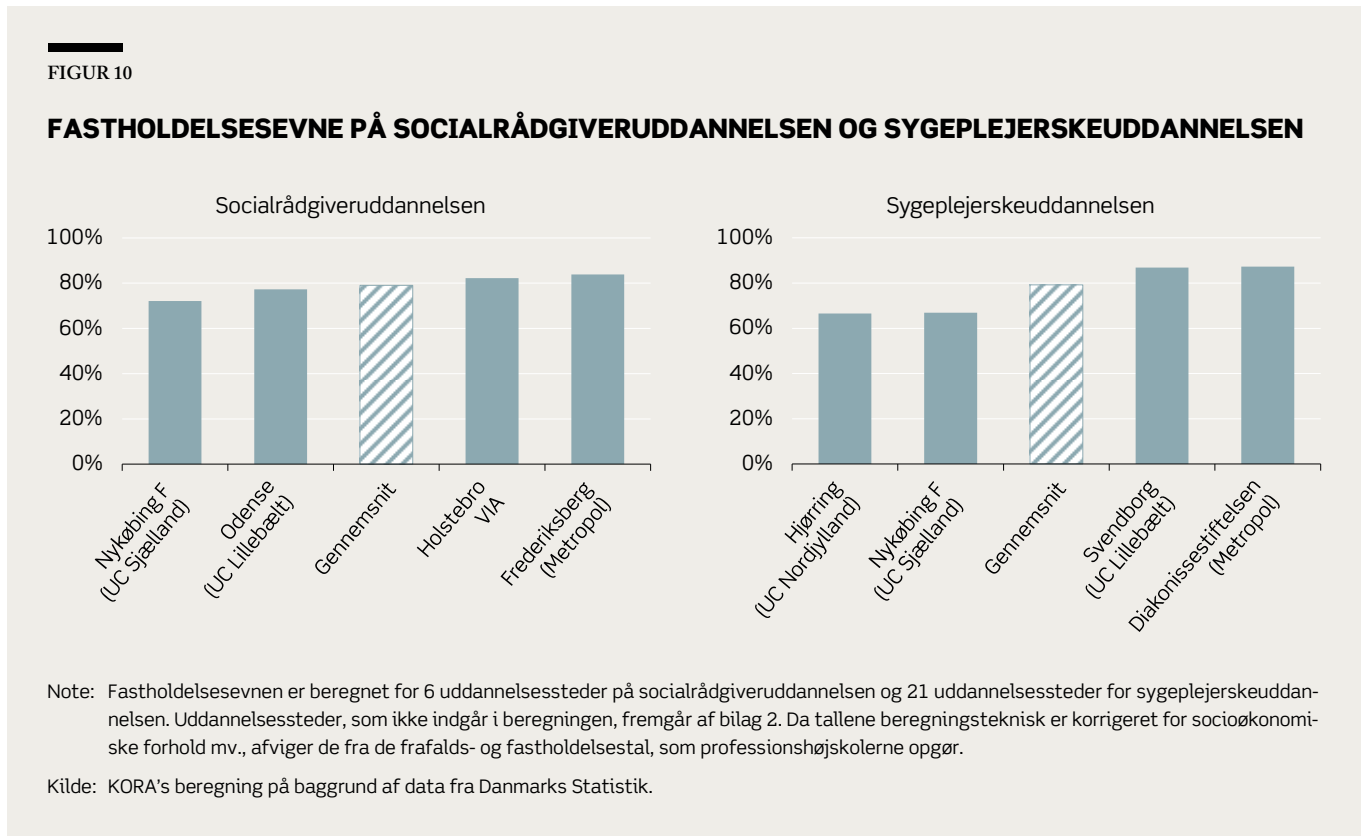
Note: Fastholdelsesevnen er beregnet for 15 uddannelsessteder for læreruddannelsen og 24 uddannelsessteder for pædagoguddannelsen. Uddannelsessteder, som ikke indgår i beregningen, fremgår af bilag 2. Da tallene beregningsteknisk er korrigeret for socioøkonomiske forhold mv., afviger de fra de frafalds- og fastholdelsestal, som professionshøjskolerne opgør.

Kilde: KORA's beregning på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Det fremgår af figur 9, at fastholdelsesevnen på læreruddannelsen er relativt ensartet. Lavest er Nørre Nissum, hvor der set over et samlet studieforløb er 65 % af de studerende, som bliver fastholdt på studiet. Højest er læreruddannelsen i Aalborg, hvor der set over et samlet studieforløb er 74 % af de studerende, som bliver fastholdt på studiet. Gennemsnittet for alle uddannelsesstederne er ca. 71 %. Det betyder, at ca. 29 % af de studerende ikke gennemfører uddannelsen.

Det fremgår også af figuren, at der er relativt større forskelle i fastholdelsesevnen på pædagoguddannelsen. Således bliver 74 % af de studerende i Jelling fastholdt på studiet. I Hjørring er fastholdelsesevnen på 88 %. Gennemsnittet for alle uddannelsesstederne er ca. 81 %. Det betyder, at ca. 19 % af de studerende ikke gennemfører uddannelsen.

Figur 10 viser, hvor mange studerende der bliver fastholdt på socialrådgiveruddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen set over et samlet studieforløb. Figuren viser de 2 uddannelsessteder med den laveste fastholdelsesevne og de 2 uddannelsessteder med den højeste fastholdelsesevne. Desuden viser figuren den gennemsnitlige fastholdelsesevne.

Det fremgår af figur 10, at der er relativt store forskelle i fastholdelsesevnen på socialrådgiveruddannelsen. I Nykøbing F fastholdes 72 % af de studerende på studiet, mens 84 % af de studerende på Frederiksberg fastholdes på studiet. Gennemsnittet for alle uddannelsessteder er ca. 79 %. Det betyder, at ca. 21 % af de studerende ikke gennemfører uddannelsen.

Det fremgår også af figuren, at der er væsentlige forskelle i fastholdelsesevnen på sygeplejerskeuddannelsen. Således bliver 67 % af de studerende i Hjørring fastholdt på studiet, mens fastholdelsesevnen på Diakonissestiftelsen er 87 %. Gennemsnittet for alle uddannelsesstederne er ca. 79 %. Det betyder, at ca. 21 % af de studerende ikke gennemfører uddannelsen.

73. Undersøgelsen viser således, at andelen af studerende, der ikke gennemfører pædagog-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne, ligger på ca. 20 %. Frafaldet er større på læreruddannelsen, hvor næsten hver tredje af de studerende falder fra studiet. Til sammenligning viser tal fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings databank, at det gennemsnitlige frafald på alle videregående uddannelser er ca. 22 %.

74. Vi har undersøgt, om der er forhold i den måde, professionshøjskolerne tilrettelægger uddannelserne på, der kan indikere, hvorfor nogle uddannelsessteder er bedre til at fastholde de studerende end andre. Det er sket på baggrund af en beregning af, om der kan påvises statistiske sammenhænge mellem god fastholdelsesevne og udvalgte variable, som professionshøjskolerne kan påvirke: antallet af timer, andelen af undervisning på store hold (over 40 studerende), andelen af undervisning på mindre hold (under 40 studerende) og omfanget af vejledning.

Beregningen viser, at det ikke har været muligt at påvise sikre statistiske sammenhænge (hverken positive eller negative) mellem god fastholdelsesevne og de nævnte variable.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at der er relativt store forskelle på professionshøjskolernes resultater i forhold til at fastholde de studerende. Pædagogstuderende fastholdes i højere grad på studiet på nogle uddannelsessteder frem for andre. Det samme gælder for socialrådgiveruddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen, hvor der også er forskelle mellem uddannelsesstederne. På læreruddannelsen er der kun begrænsede forskelle på fastholdelsesevnen. Undersøgelsen viser, at andelen af studerende, der ikke gennemfører læreruddannelsen, er særlig høj. Næsten hver tredje studerende falder fra studiet. Dette ligger markant over det gennemsnitlige frafald på alle videregående uddannelser på 22 %.

4.3. BENCHMARKING AF PROFESSIONSHØJSKOLERNES PRODUKTIVITET OG EFFEKTIVITET

DEA-MODELLEN

DEA-modellen er et redskab til benchmarking mellem sammenlignelige enheder. Modellen beregner forbedringspotentialer ud fra den relative forskel mellem uddannelsesstederne. Beregningen udelukker ikke, at der også vil kunne ses forbedringspotentialer hos de mest effektive uddannelsessteder.

75. Vi har undersøgt, om der med en benchmarking af professionshøjskolerne kan identificeres et forbedringspotentiale, så professionshøjskolerne kan øge deres produktivitet og effektivitet.

76. Undersøgelsen sker ved hjælp af en benchmarking af professionshøjskolerne ud fra udvalgte parametre, der belyser professionshøjskolernes effektivitet og produktivitet. Som metode er anvendt den såkaldte DEA-model, der er beskrevet mere udførligt i bilag 1 om vores metodiske tilgang. DEA er en metode til at sammenligne ensartede institutioner, der har de samme inputparametre og de samme outputparametre. I denne DEA-analyse har vi valgt følgende input- og outputparametre for hvert uddannelsessted. Samlet udgør dette en analyse af produktivitet og effektivitet.

DEA-MODELLEN - BEREGNING AF FORBEDRINGS- OG BESPARELSES-POTENTIALER

Input: Lønomkostninger til undervisere (resursegrundlag)

Output: STÅ (produktivetsmål)
Karakterniveau (effektmål)
Fastholdelseevne (produktivetsmål)

I DEA-modellen beregnes, hvilke uddannelsessteder der – målt i forhold til lønomkostninger til undervisere pr. STÅ, karakterniveau og fastholdelseevne – har det bedste samlede resultat. Vi har valgt at basere DEA-modellen på de nævnte parametre, da karakterniveau og fastholdelseevne er relevante resultatindikatorer, der måler på professionshøjskolernes indsats. Lønomkostninger til undervisere pr. STÅ er valgt som en sammenlignelig faktor, når professionshøjskolernes resursegrundlag i forhold til undervisningen skal undersøges.

Indledningsvist identificerer DEA-modellen de uddannelsessteder, der opnår det bedst opnåelige samlede resultat set i forhold til de valgte parametre. Disse uddannelsessteder anses i sammenligning med de øvrige uddannelsessteder for at være de mest produktive og effektive uddannelsessteder. De uddannelsessteder, der er mindre produktive og mindre effektive, har et forbedringspotentiale.

Potentialet kan beregnes på 2 forskellige måder. Potentialet kan *for det første* ses som en mulighed for at forbedre karakterniveauet og evnen til at fastholde de studerende for det samme resurseforbrug. Det skyldes, at beregningerne viser, at andre uddannelsessteder kan opnå bedre præstationer med det samme forbrug af lønomkostninger. Potentialet kan *for det andet* også betragtes som et besparelspotentiale, hvor et uddannelsessted for færre resurser kan opnå det samme output (karakterniveau, fastholdelseevne og gennemførelsestid). Der kan dermed identificeres et besparelspotentiale, fordi lignende uddannelsessteder kan opnå de samme resultater med færre resurser.

DEA-modellen er en anerkendt modelberegning, der ud fra nogle kvalificerede parametre for uddannelsesstedernes resurseforbrug og resultater sikrer, at professionshøjskolerne sammenlignes ud fra et ensartet grundlag. Modelberegningen viser sikre tendenser og større forskelle mellem uddannelsesstedernes resultater. Beregningen giver på den baggrund nogle estimater for omfanget af forbedrings- og besparelspotentialer på de enkelte uddannelsessteder, men ikke eksakte tal for potentialernes størrelse.

KORA har i forbindelse med gennemførelse af DEA-analysen gennemført flere kontrolberegninger, hvor andre parametre, fx de studerendes gennemførelsestid og den samlede bestand af studerende, har indgået i beregningsmodellen. Resultaterne, der er præsenteret i denne undersøgelse, er resultaterne fra den model for alle uddannelsessteder, som er mest forsigtig, dvs. der er tale om de resultater, som angiver de mindste forskelle. Dette er valgt for at sikre, at vi ikke overestimerer forbedrings- og besparelspotentialerne.

FORBEDRINGS- POTENTIAL OG BESPARELSES- POTENTIAL

Beregningen af henholdsvis forbedringspotential og besparelspotential ved hjælp af DEA-modellen viser et forskelligt potential. Fx er det gennemsnitlige forbedringspotential på læreruddannelsen beregnet til 3 %, mens besparelspotential er beregnet til ca. 11 %.

Om besparelspotential eller forbedringspotential er størst, afhænger af, om flertallet af uddannelsesstederne ligger langt fra de bedste i forhold til resurseforbruget (da vil besparelspotential være størst), eller om flertallet af uddannelsesstederne ligger langt fra de bedste i forhold til karakterer og fastholdelse (da vil forbedringspotential være størst).

Det er kendetegnende for DEA-modellen, at de parametre, der inddrages i sammenligningen, beregnes på en sådan måde, at det undersøgte uddannelsessted sættes i det bedst mulige lys, så tvivlen altid kommer uddannelsesstedet til gode. DEA-modellen anvender således et forsigtighedsprincip, når potential et givent sted opgøres.

Forbedringspotential er i denne undersøgelse primært præsenteret ud fra den første vinkel, hvor perspektivet er, om uddannelsesstederne kan opnå bedre resultater med det samme forbrug af lønomkostninger. Resultaterne af beregningen af forbedringspotential set ud fra en besparelsvinkel præsenteres dog også i kort form. Nedenfor præsenteres resultaterne af beregningerne for 3 af uddannelserne: lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne.

Socialrådgiveruddannelsen udbydes færre steder i landet, og da DEA-modellen kræver et vist minimum af enheder i analysen, har det ikke været muligt at beregne sikre resultater for socialrådgiveruddannelsen.

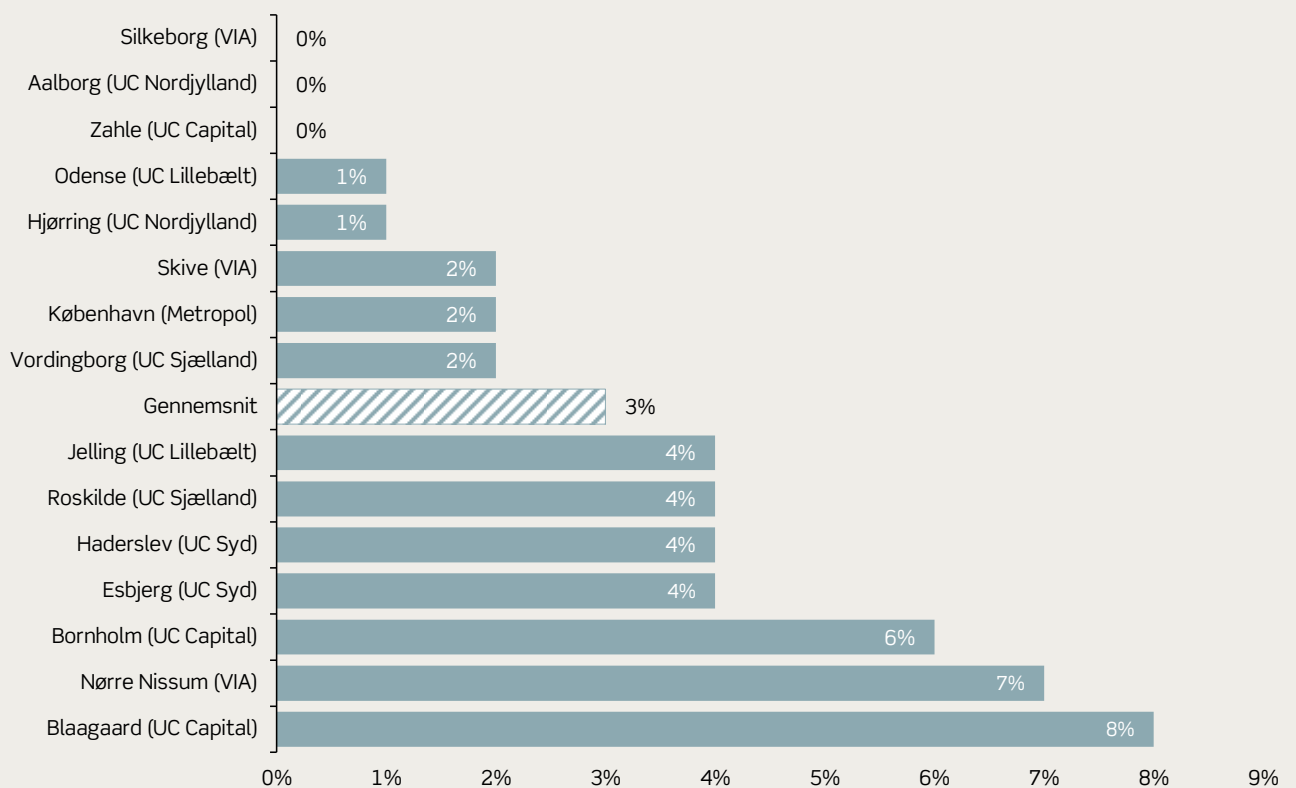
77. Det bemærkes, at professionshøjskolerne, jf. lov om professionshøjskoler, er forpligtet til at dække behovet for udbud af videregående uddannelser i den region, hvor de hører hjemme. Den regionale uddannelsesforpligtelse kan fx indebære, at små og mindre effektive uddannelsessteder opretholdes for at sikre tilstrækkelig arbejdskraft regionalt. Professionshøjskolernes regionale uddannelsesforpligtelse kan have betydning for potentialernes størrelse. Rigsrevisionen har derfor fået foretaget beregninger, hvor der tages højde for forskelle i uddannelsesstedernes størrelse, målt på antallet af studerende.

Læreruddannelsen

78. Figur 11 viser resultatet af DEA-analysen på læreruddannelsen. Analysen omfatter 16 uddannelsessteder fordelt på 7 professionshøjskoler. Figuren viser uddannelsesstedernes forbedringspotentiale målt i procent. Forbedringspotentialet er udtryk for, hvor meget uddannelsesstedet kan hæve karakterniveauet og forbedre fastholdelsesevnen uden at øge resursebruget.

FIGUR 11

FORBEDRINGSPOTENTIALE PÅ LÆRERUDDANNELSEN

Note: I DEA-analysen indgår 15 ud af 16 uddannelsessteder. Uddannelsesstedet, som ikke indgår i analysen, fremgår af bilag 2.

Kilde: KORA på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik samt lønoplysninger og STÅ fra professionshøjskolerne.

Det fremgår af figur 11, at der er 3 uddannelsessteder, som i DEA-analysen er beregnet til at være de mest effektive. Det drejer sig om Silkeborg, Aalborg og Zahle. De øvrige uddannelsessteder har et estimeret *forbedringspotentiale* på 1-8 %. Samlet set er det gennemsnitlige forbedringspotentiale på læreruddannelsen estimeret til 3 %.

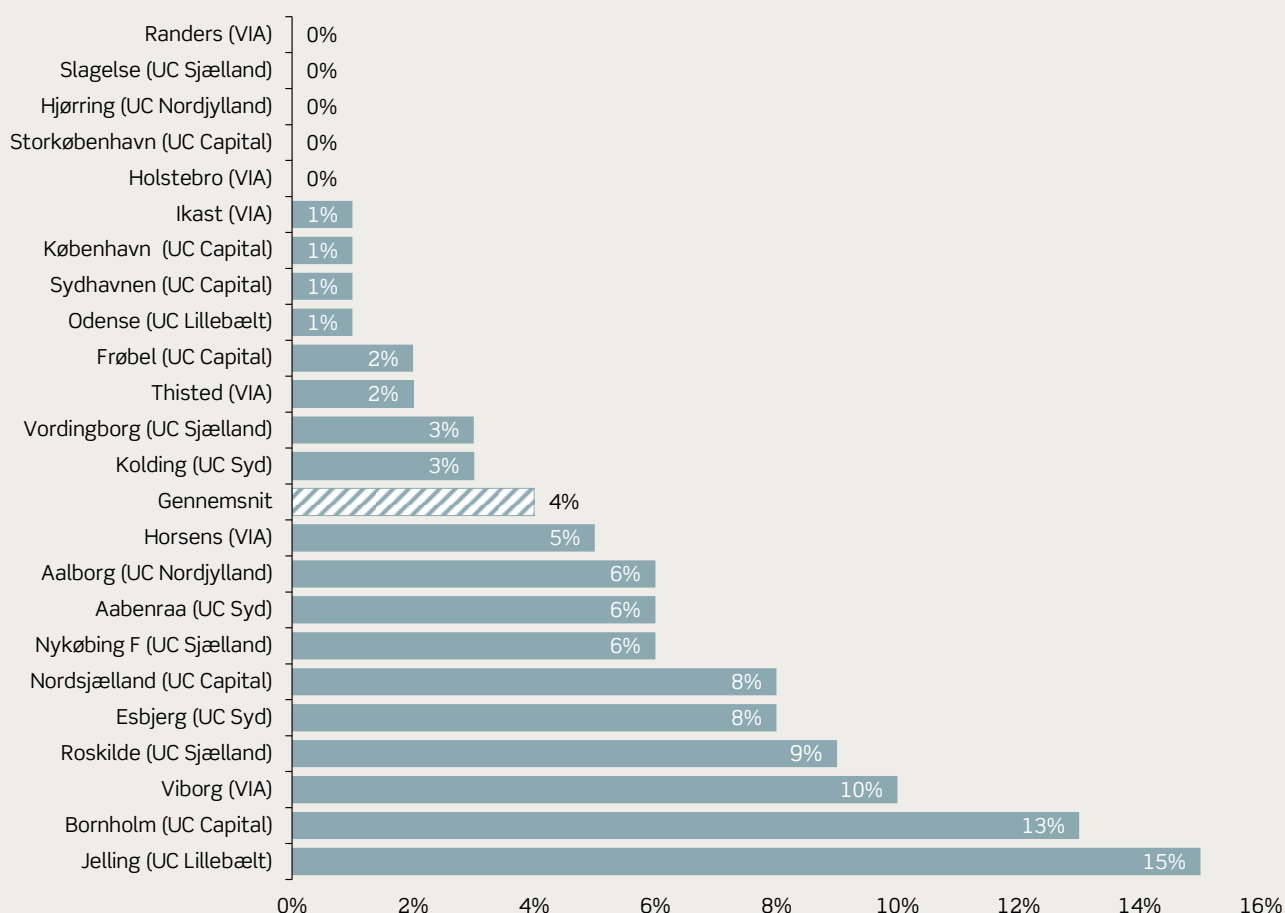
Det gennemsnitlige *besparelspotentiale* er estimeret til ca. 11 % på læreruddannelsen. Korrigeres der for betydningen af uddannelsesstedernes størrelse, falder det estimerede besparelspotentiale til ca. 8 %.

Pædagoguddannelsen

79. Figur 12 viser resultatet af DEA-analysen på pædagoguddannelsen. Analysen omfatter 23 uddannelsessteder fordelt på 6 professionshøjskoler. Figuren viser uddannelsesstedernes forbedringspotentiale målt i procent. Forbedringspotentialet er udtryk for, hvor meget uddannelsesstedet kan hæve karakterniveauet og forbedre fastholdelsesevnen uden at øge resursebruget.

FIGUR 12

FORBEDRINGSPOTENTIALER PÅ PÆDAGOGUDDANNELSEN

Note: I DEA-analysen indgår 23 ud af 26 uddannelsessteder. Uddannelsessteder, som ikke indgår i analysen, fremgår af bilag 2.

Kilde: KORA på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik samt lønoplysninger og STÅ fra professionshøjskolerne.

Det fremgår af figur 12, at der er 5 uddannelsessteder, som i DEA-analysen er beregnet til at være de mest effektive. Godt halvdelen af uddannelsesstederne har et estimeret *forbedringspotentiale* på 1-6 %. 6 uddannelsessteder har et lidt større forbedringspotentiale, idet 8-15 % af de studerende ville kunne opnå en højere karakter, og 8-15 % flere studerende vil kunne blive fastholdt på studiet med samme resurseforbrug. Samlet set er det gennemsnitlige forbedringspotentiale på pædagoguddannelsen estimeret til ca. 4 %.

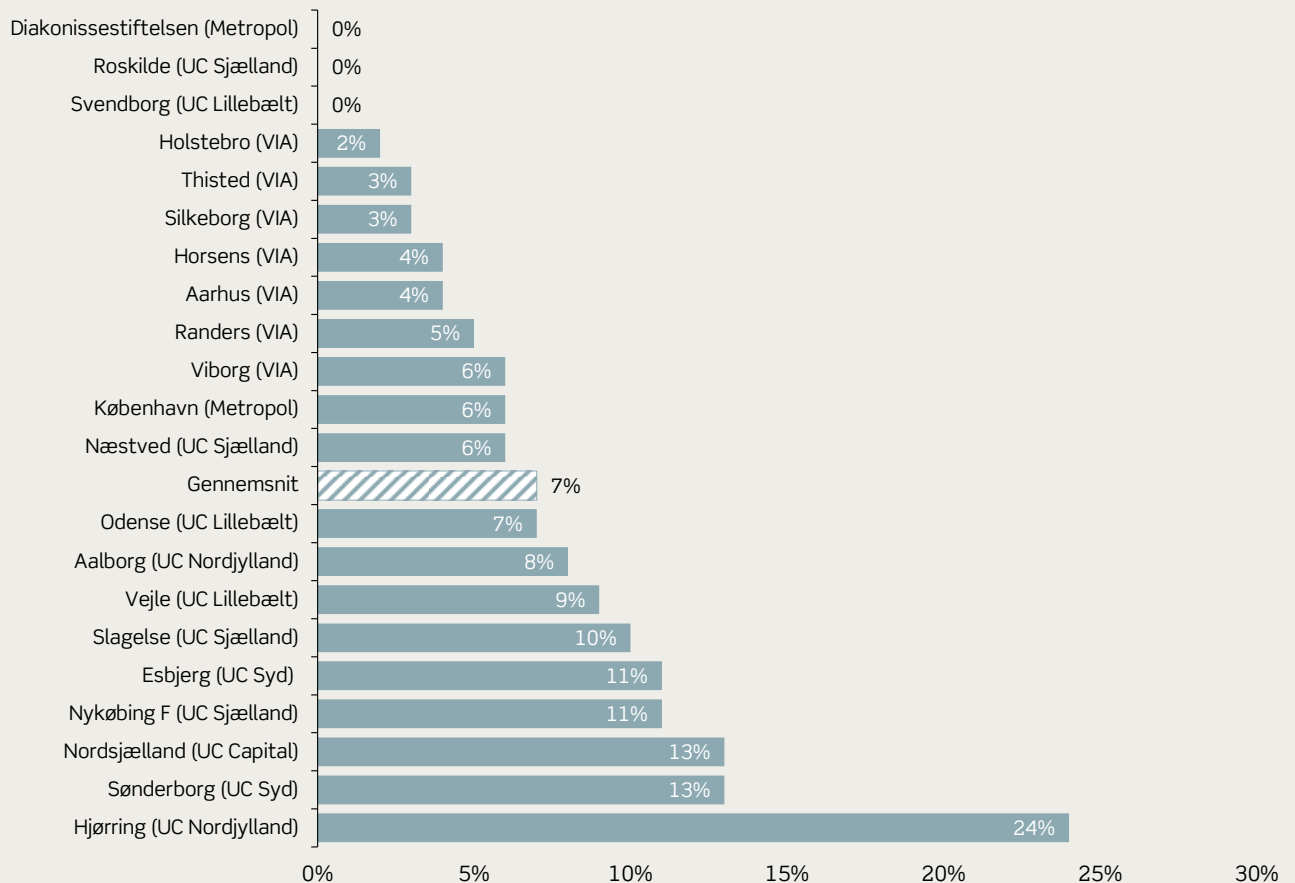
Det gennemsnitlige *besparelspotentiale* er estimeret til 11 % på pædagoguddannelsen. Korrigeres der for betydningen af uddannelsesstedernes størrelse, falder det estimerede besparelspotentiale til ca. 10 %.

Sygeplejerskeuddannelsen

80. Figur 13 viser resultatet af DEA-analysen på sygeplejerskeuddannelsen. Analysen omfatter 21 uddannelsessteder fordelt på 7 professionshøjskoler. Figuren viser uddannelsesstedernes forbedringspotentiale målt i procent. Forbedringspotentialet er udtryk for, hvor meget uddannelsesstedet kan hæve karakterniveauet og forbedre fastholdelsesevnen uden at øge resursebruget.

FIGUR 13

FORBEDRINGSPOTENTIALER PÅ SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN

Note: I DEA-analysen indgår 21 ud af 22 uddannelsessteder. Uddannelsesstedet, som ikke indgår i analysen, fremgår af bilag 2.

Kilde: KORA på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik samt lønoplysninger og STÅ fra professionshøjskolerne.

Det fremgår af figur 13, at der er 3 uddannelsessteder, som i DEA-analysen er beregnet til at være de mest effektive. Det fremgår også af figuren, at der er estimeret et gennemsnitligt *forbedringspotentiale* på sygeplejerskeuddannelsen på ca. 7 %. På uddannelsen kan ca. 7 % af de studerende således opnå en højere karakter, og ca. 7 % flere studerende vil kunne blive fastholdt på studiet, hvis de mindre effektive uddannelsessteder opnåede de samme resultater som de mest effektive uddannelsessteder.

Det fremgår også af figuren, at 5 uddannelsessteder har et forbedringspotentiale på over 10 %. Sygeplejerskeuddannelsen i Hjørring har et særligt højt forbedringspotentiale på ca. 24 %. Beregningerne viser, at Hjørring både har en mindre fastholdelsesevne og et lavere karakterniveau, hvilket samlet set resulterer i et stort forbedringspotentiale sammenlignet med andre uddannelsessteder.

Det gennemsnitlige *besparelspotentiale* er estimeret til 15 % på sygeplejerskeuddannelsen. Korrigeres der for betydningen af uddannelsesstedernes størrelse, falder det estimerede besparelspotentiale til ca. 13 %.

RESULTATER

Beregningerne indikerer, at hovedparten af professionshøjskolerne på 3 ud af 4 uddannelser (lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne) vil kunne hæve karakterniveauet og reducere frafaldet uden at øge resurseforbruget. Størst forbedringspotentiale er der identificeret på sygeplejerskeuddannelsen, hvor beregningerne giver et estimat på ca. 7 %, hvilket betyder, at ca. 7 % flere af de studerende vil kunne opnå en højere karakter, og ca. 7 % flere studerende vil kunne blive fastholdt på studiet for det samme resurseforbrug. På læreruddannelsen og pædagoguddannelsen er potentialet estimeret til ca. 3-4 %.

Besparelspotentialet er estimeret til et gennemsnit på 15 % på sygeplejerskeuddannelsen. På både læreruddannelsen og pædagoguddannelsen er der et gennemsnitligt besparelspotentiale, som er estimeret til 11 %. Når der korrigeres for betydningen af uddannelsesstedernes størrelse, falder besparelspotentialet til 13 % på sygeplejerskeuddannelsen og til henholdsvis 8 % og 10 % på læreruddannelsen og pædagoguddannelsen.

Rigsrevisionen, den 5. oktober 2016

Lone Strøm

/Lene Schmidt

BILAG 1. METODISK TILGANG

Formålet med beretningen er at vurdere, om professionshøjskolerne forvalter deres resurser til undervisning på 4 uddannelser (lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne) effektivt. Derfor har vi undersøgt følgende:

- Ligger antallet af undervisningstimer til de studerende på professionshøjskolerne på et ensartet niveau? (kapitel 2)
- Sikrer professionshøjskolerne, at underviserne anvender en større del af deres arbejdstid på undervisning til af de studerende? (kapitel 3)
- Kan professionshøjskolerne få bedre resultater ud af deres resurser? (kapitel 4).

I undersøgelsen indgår alle 7 professionshøjskoler: Metropol, UC Capital, UC Lillebælt, UC Nordjylland, UC Sjælland, UC Syd og VIA. Professionshøjskolerne udbyder enten 3 eller 4 af de udvalgte uddannelser. Desuden indgår Uddannelses- og Forskningsministeriet som overordnet ansvarlig for området.

Undersøgelsen omhandler som udgangspunkt perioden 2013-2015. Gennemgangen af arbejdsplaner i kapitel 3 vedrører studieåret 2015/16.

Undersøgelsen bygger bl.a. på gennemgang af timetal, løndata, arbejdsplaner og beregninger af registerdata om de studerende. Vi har desuden holdt møder med det ansvarlige ministerium på området og været på besøg på alle 7 professionshøjskoler. Endelig har vi fået ekstern bistand fra KORA til at foretage statistiske beregninger vedrørende professionshøjskolernes produktivitet og effektivitet.

Væsentlige dokumenter

Vi har gennemgået en række dokumenter, herunder:

- lovgivning om professionshøjskolerne og de 4 udvalgte uddannelser
- retningslinjer/vejledninger om de 4 uddannelser og arbejdstilrettelæggelse på professionshøjskolerne
- korrespondance mellem Uddannelses- og Forskningsministeriet og professionshøjskolerne
- data om timetal, lønomkostninger, STÅ og underviserens arbejdstid fra professionshøjskolerne
- dagsordener og referater fra bestyrelsesmøder.

Formålet med gennemgangen af dokumenterne har været at få en generel forståelse af reglerne og rammerne for de 4 uddannelser og at vurdere, hvordan professionshøjskolerne tilrettelægger uddannelserne og styrer brugen af underviserresurserne.

Møder

Vi har holdt møder med følgende:

- Uddannelses- og Forskningsministeriet
- Styrelsen for Videregående Uddannelser
- de 7 professionshøjskoler
- programleder Jesper Wittrup, KORA.

Nedenfor er gennemgået væsentlige metodiske forhold vedrørende undersøgelsen.

Timetal

Undersøgelsen af timetallet (undervisnings- og vejledningslektioner) på de 4 uddannelser er indhentet fra Styrelsens for Videregående Uddannelsers timetalsdatabase. Hver enkelt professionshøjskole har indberettet antallet af planlagte timer, som det så ud i efteråret 2015 og i foråret 2016 på deres respektive uddannelser, herunder de 4 uddannelser i denne undersøgelse. Fx er indberetningen for efteråret 2015 et øjebliksbillede af det antal timer, der tilbydes de studerende på alle semestre af uddannelsen på tværs af årgange. Timetallet viser således ikke det antal timer, som en given årgang bliver tilbudt i løbet af uddannelsen. Timetallet viser i stedet det antal timer, de studerende på tværs af årgange blev tilbudt, fx i efteråret 2015. Professionshøjskolerne har indberettet undervisningslektioner på store hold (over 40 studerende) og små hold (under 40 studerende) samt vejledningslektioner. Der indberettes lektioner af 45 minutters varighed.

Uddannelsesstederne kan enten optage studerende 2 gange om året (sommeroptag og vinteroptag) eller én gang om året (sommeroptag) – undtagen Bornholm, der kun optager nye studerende med 2-3 års mellemrum. Hovedparten af uddannelsesstederne har både sommeroptag og vinteroptag. For de uddannelsessteder, der kun optager studerende om sommeren, vedrører timetallet for efteråret 2015 kun halvdelen af semestre (1. semester for 1. årgang, 3. semester for 2. årgang osv.). Timetallet for de resterende semestre bliver først indberettet i foråret 2016 (2. semester for 1. årgang, 4. semester for 2. årgang osv.). For de uddannelsessteder, der kun optager studerende én gang om året, har vi summeret timetallet for efteråret 2015 og foråret 2016, hvorved vi får timetallet for alle semestre og dermed for hele uddannelsen. For de uddannelsessteder, der har optag 2 gange om året, indberettes timer for alle semestre i timetalsdatabase. I efteråret 2015 vil optaget fra sommeren 2015 være i gang med 1. semester, mens studerende fra vinteroptaget 2014/15 vil være startet på 2. semester. Timetallet for alle semestre bliver således indberettet i efteråret 2015 og ligeledes i foråret 2016. For disse uddannelser har vi summeret timetallet for efteråret 2015 og foråret 2016 og divideret med 2, hvorved vi får timetallet for det antal semestre, der udgør en hel uddannelse. Styrelsen for Videregående Uddannelser har i juli 2016 offentliggjort oplysninger om uddannelsernes timetal, hvor sommeroptag og vinteroptag opgøres ved hjælp af en anden metode. Rigsrevisionens opgørelser varierer derfor i mindre omfang fra styrelsens offentliggjorte materiale.

Det totale antal timer kan som udgangspunkt ikke sammenlignes på tværs af de 4 uddannelser. Dette skyldes, at de 4 bekendtgørelser, der regulerer rammerne for de 4 uddannelser, indeholder forskellige krav til omfanget af aktiviteter på uddannelserne. Fx er antallet af undervisningsuger forskelligt mellem uddannelserne, hvilket ligeledes gælder antallet af praktikuger.

Kortlægning af undervisningstid

Kortlægningen af underviserens undervisningstid bygger dels på arbejdsplanerne for de fastansatte undervisere (lektor, adjunkter og docenter), dels på eksisterende tidsregistreringssystemer (UC Nordjylland).

I forhold til de professionshøjskoler, hvor opgørelsen af undervisningstiden bygger på arbejdsplanerne, har vi opbygget et datasæt, der består af grunddata fra Statens Lønssystem (SLS) – med en række stamdata for hver enkelt underviser – suppleret med oplysninger fra professionshøjskolerne om ansættelsesgrad, nettoårsnormer og planlagt arbejdstid til undervisning, forskning og udvikling samt lektioner, hvis dette er registreret. Samlet set har vi registreret arbejdstid ud fra ca. 2.200 arbejdsplaner. Professionshøjskolerne har haft mulighed for at verificere vores opgørelser, da de har fået datasættene vedrørende deres egne undervisere til gennemgang.

Kortlægningen af undervisningstiden tager udgangspunkt i følgende definition af undervisningstid og afgrænsning af, hvilket personale der indgår i opgørelserne.

DEFINITION OG AFGRÆNSNING AF UNDERVISNINGSTID

Definition af undervisningstid

I opgørelserne af undervisningstid på uddannelsesstederne indgår den planlagte undervisningstid, som den er registreret af lederne de pågældende steder. I opgørelserne indgår:

- undervisning på grunduddannelsen (professionsbachelor) og undervisning på andre uddannelser, fx efter- og videregående uddannelser og Pædagogisk Assistent Uddannelse
- lektioner til holdundervisning, forelæsninger og vejledningstimer til studerende
- kontakttid mellem underviser og studerende i forbindelse med praktikdelen af uddannelsen
- forberedelse af undervisningen og rettelse af opgaver og feedback
- eksamener, prøver og bachelorprojekter.

Arbejdsopgaver, der ikke er medtaget, omfatter fx forskning og udvikling, kompetenceudvikling af undervisere, modulkoordinering, planlægning af uddannelsen, skemalægning, praktikkoordinering, deltagelse i evaluering og kvalitetssikring af undervisningsforløb, internationalt arbejde, studievejledning, råd og udvalg samt lektorkvalificering.

Definitionen svarer til den definition af undervisningstid, som blev anvendt i en stikprøveundersøgelse af arbejdstiden på udvalgte professionshøjskoleuddannelser i 2010 (gennemført af et konsulentfirma for det daværende Undervisningsministerium) og en undersøgelse, som Metropol gennemførte i 2011.

Afgrænsning af undervisningspersonale

I opgørelsen af undervisningstiden indgår lektorer, adjunkter, docenter og andre fastansatte undervisere. Vi har ikke medtaget timelærere, da timelærernes arbejdstid som hovedregel er lig med de undervisningstimer, de leverer. Vi har heller ikke medtaget uddannelseschefer, da denne personalegruppe som udgangspunkt ikke har til opgave at undervise.

Nettoårsnorm

Vi har lagt den oplyste nettoårsnorm (ca. 1.650 timer som udgangspunkt) fra arbejdsplanerne til grund for beregningen af andelen af arbejdstid, der går til undervisning. De fleste steder er nettoårsnormen opgjort som bruttoårsnormen (1.924 timer) ekskl. ferie og søgnehelldage. Der er taget højde for deltidsansatte, og deres årsnorm er beregnet forholdsmæssigt.

Det skal bemærkes, at opgørelserne i begrænset omfang kan variere mellem uddannelsesstederne, afhængigt af hvilken planlagt tid uddannelsesstederne registrerer. Fx kan der være uddannelsessteder, hvor eksamen og bachelorprojektet ikke er medtaget, og andre steder, hvor undervisningstiden også omfatter det praktiske arbejde vedrørende praktikpladser og den faglige udvikling af uddannelsen. Dette gælder ligeledes de opgørelser, der viser andelen af den arbejdstid, der går til lektioner. Disse opgørelser inkluderer i varierende omfang teorilektioner, lektioner knyttet til praktikophold og vejledning. Rigsrevisionen vurderer imidlertid, at de opgørelser, der præsenteres i undersøgelsen, giver en god indikation af niveauet af undervisningstid inden for hver enkelt uddannelse. På de fleste uddannelsessteder har det været muligt at opgøre undervisningstiden ud fra ovenstående definition. Enkelte steder har det været nødvendigt at opgøre undervisningstiden som et interval (fra minimum undervisningstid til maksimum undervisningstid), hvis det ikke har været muligt at adskille undervisning fra andre opgaver i de pågældende arbejdsplaner.

Da der kan være visse forskelle i, hvilke opgaver der indgår i de forskellige opgørelser, skal sammenligninger af uddannelsesstederne foretages med forsigtighed. Opgørelserne kan imidlertid bruges til at indikere, hvor stor en andel af arbejdstiden der samlet set går til undervisning på hele uddannelsen.

Benchmarking af karakterniveau, fastholdelseevne og professionshøjskolernes produktivitet og effektivitet

KORA har gennemført 3 benchmarkanalyser af professionshøjskolerne for Rigsrevisionen. De 2 første benchmarkanalyser af professionshøjskolernes karakterniveau og fastholdelseevne er foretaget som en registerdatabaseret analyse af professionshøjskolernes karakterniveau og evne til at fastholde de studerende. Disse analyser undersøger på baggrund af detaljerede individdata fra Danmarks Statistik, hvor meget af forskellene med hensyn til eksamensresultater og fastholdelse af de studerende på studiet der kan tilskrives den enkelte professionshøjskole, og hvor meget der kan forklares med forskelle i de studerendes faglige og socioøkonomiske udgangspunkt. Boksen nedenfor viser de variable vedrørende de studerende, som KORA har inddraget i analysen.

VARIABLE VEDRØRENDE DE STUDERENDE

Uddannelsesvariable

- Karakterer ved bundne prøver til 9. klasses afgangsprøve
- Type af ungdomsuddannelse
- Gymnasiekarakterer.

Øvrige personlige variable

- Forsørgerstatus
- Civil status (gift, samboende mv.)
- Kriminalitet
- Køn
- Alder.

Variable vedrørende opvækst

- Forældres uddannelse, indkomst og jobstatus (fx målt, da den studerende var 15 år)
- Forældres civile status
- Etnisk oprindelse.

Beregningerne af professionshøjskolernes karakterniveau og fastholdelsesevne er foretaget for perioden 2013-2015.

Karakterniveauet er vurderet ud fra andelen af studerende, der på det enkelte uddannelsessted som minimum opnår karakteren 7 ved det afsluttende bachelorprojekt. Bachelorkarakteren er valgt, da den udgør afslutningen på uddannelsen, hvor professionshøjskolen har haft mest mulig tid til at uddanne de studerende. Samtidig findes der ikke centrale opgørelser over karaktererne undervejs i uddannelsen. Karakterniveauet er korrigeret for det faglige og socioøkonomiske udgangspunkt hos de studerende. Dette betyder, at andelen på det pågældende uddannelsessted er en beregnet størrelse og ikke den faktiske andel af studerende, der opnår en karakter på 7 eller derover.

Fastholdelsesevnen er målt ud fra andelen af de studerende på de enkelte uddannelsessteder, der bliver fastholdt på studiet i løbet af et samlet studieforløb. Alle former for afbrydelse tæller i den forbindelse med som frafald på det pågældende uddannelsessted, herunder også afbrydelser, hvor den studerende optages på den samme uddannelse, men på et andet uddannelsessted i landet. Ligesom ved karakterniveauet er der tale om en beregnet størrelse, idet andelen er korrigeret for de studerendes faglige og socioøkonomiske udgangspunkt.

Vi har valgt at se på karakterniveauet kombineret med fastholdelsesevne ud fra en antagelse om, at der eksisterer et trade-off mellem disse 2 forhold. En professionshøjskole kan således have opnået et højt karakterniveau på bekostning af et højt frafald eller modsat have en god fastholdelsesevne på bekostning af et lavere karakterniveau. Ved at inddrage begge forhold i analysen tager vi højde for denne problemstilling. Analyserne af karakterniveau og fastholdelsesevne er gennemført for alle 4 uddannelser.

Den tredje analyse er en benchmarkanalyse af professionshøjskolernes produktivitet og effektivitet. Benchmarkanalysen er gennemført ved hjælp af DEA-metoden. DEA-metoden er særligt velegnet i analyser, hvor der er flere resultatindikatorer, idet metoden giver et samlet resultat for hele professionshøjskolen. Hvis der er flere resultatindikatorer, kan det give misvisende resultater, hvis sammenligningerne foretages enkeltvis. Derudover har DEA-metoden den styrke, at de identificerede forbedringspotentialer tager udgangspunkt i en allerede observeret praksis, og metoden kan derfor danne grundlag for en "realistisk benchmarking".

DEA-analysen omfatter hvert uddannelsessted inden for 3 af de 4 uddannelser, der indgår i undersøgelsen: lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne. Socialrådgiveruddannelsen udbydes færre steder i landet, og da DEA-modellen kræver et vist minimum af enheder i analysen, har det ikke været muligt at beregne sikre resultater for socialrådgiveruddannelsen.

DEA er en metode til at sammenligne ensartede institutioner, der har de samme inputparametre og outputparametre. Som outputparametre kan vælges parametre, der måler institutionernes produktivitet, og/eller parametre, der måler institutionernes effektivitet. I denne DEA-analyse har vi valgt følgende input- og outputparametre for hvert uddannelsessted:

DEA-MODELLEN - BEREGNING AF FORBEDRINGS- OG BESPARELSES-POTENTIALIA

Input:	Lønombkostninger til undervisere (resursegrundlag)
Output:	STÅ (produktivitetsmål)
	Karakterniveau (effekt mål)
	Fastholdelsesevne (produktivitetsmål)

Karakterniveauet måler effektiviteten på uddannelsesstedet. Jo højere karakterniveauet er, jo større effekt. Effektivitet er i denne undersøgelse ligeledes afgrænset til uddannelsesstedets kerneydelse: undervisning. Fastholdelsesevne måler produktiviteten på uddannelsesstedet. Jo flere studerende, uddannelsesstederne formår at fastholde, jo større produktivitet. Produktivitet er i denne undersøgelse afgrænset til uddannelsesstedets kerneydelse: undervisning.

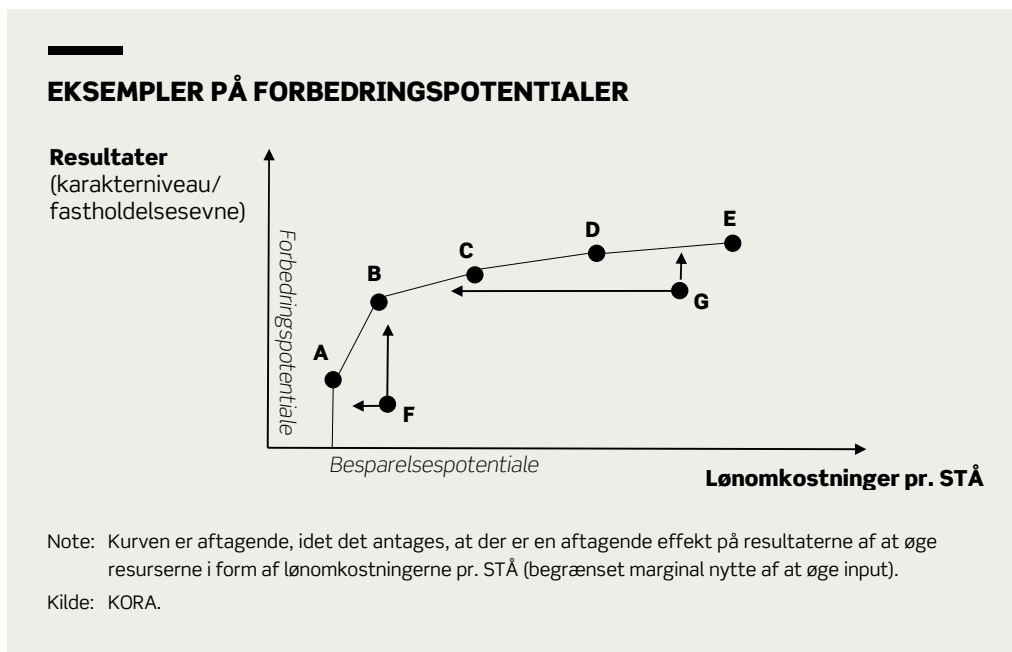
Disse 2 outputparametre har vi suppleret med inputparameteren lønombkostninger til undervisere pr. STÅ. I forhold til lønombkostningerne er der tale om lønombkostninger til undervisere på uddannelsesstederne, dvs. lektorer, adjunkter, docenter, andre undervisere, timelærere/gæstelærere, studenter og uddannelsesledere, der kun beskæftiger sig med den pågældende uddannelse. Ledere med en større portefølje af uddannelser under sig, fx sundhedsuddannelser, hvor jordemoderuddannelsen også indgår, er ikke inkluderet i opgørelsen af lønombkostninger. Vi har desuden fravalgt øvrige lønombkostninger til ledelse og administration på professionshøjskolen. I forhold til STÅ er denne defineret som studenterårsværk (fuldtidsstuderende, dvs. studerende, der har bestået alle årets eksamener) og anvendes bl.a. ved tildeling af taxametertilskud til professionshøjskolerne (taxametertilskud pr. STÅ). I opgørelsen af STÅ indgår også STÅ fra de åbne uddannelser på professionshøjskolerne. Vi har valgt antallet af STÅ frem for den samlede studenterbestand (hvor der ikke nødvendigvis er tale om fuldtidsstuderende, og som også omfatter studerende, der ikke har bestået årets eksamener), da denne opgørelsesmetode anvendes af sektoren. Lønombkostninger pr. STÅ er opgjort som et gennemsnit for perioden 2013-2015.

DEA-modellen beregner, hvilke uddannelsessteder der i forhold til lønombkostninger pr. STÅ, karakterniveau og fastholdelsesevne har det bedste samlede resultat. Disse uddannelsessteder får tallet 100 %, dvs. de er beregnet til samlet set at have det bedst opnåelige samlede resultat i forhold til de nøgletal, der belyser uddannelsesstedernes produktivitet og effektivitet. Uddannelsessteder, der har et tal, som er lavere end 100 %, har et forbedringspotential. DEA-modellen beregner alene forbedringspotentialer ud fra den relative forskel mellem uddannelsesstederne. Beregningen forholder sig ikke til det absolutte niveau og udelukker dermed ikke, at der også vil kunne ses forbedringspotentialer hos de mest effektive uddannelsessteder.

Professionshøjskolerne er omfattet af en regional dækningsforpligtelse, der betyder, at nogle af professionshøjskolerne har uddannelsessteder i dele af landet, hvor der ikke er grundlag for at optage så mange studerende. Det betyder, at størrelsen på uddannelsesstederne (målt på antal studerende) i nogle tilfælde varierer ganske meget. Størrelsen på uddannelsesstederne kan have betydning for, hvor effektive uddannelsesstederne har mulighed for at være. For at stille uddannelsesstederne lige har KORA foretaget supplerende beregninger til brug for DEA-analysen, hvor der tages højde for størrelsesforskellene.

Forbedringspotentialer kan beregnes på 2 forskellige måder. Potentialer kan beregnes som et besparelsespotentialer, hvor et uddannelsessted kan spare resurser og stadig fastholde samme output (karakterniveau og fastholdelsesevne). Der kan identificeres et besparelsespotentialer, fordi lignende uddannelsessteder kan opnå de samme resultater med færre resurser. Alternativt kan potentialer ses som en mulighed for at forbedre sine præstationer, da beregningerne viser, at andre sammenlignelige uddannelsessteder kan opnå bedre præstationer med samme resursegrundlag. Uanset model er det altid de samme uddannelsessteder, der er de mest effektive (100 %). Forbedringspotentialerne på de øvrige uddannelsessteder kan imidlertid variere, afhængigt af om formålet er at analysere et besparelsespotentialer eller analysere, om uddannelsesstederne kan forbedre deres resultater i form af karakterniveau og/eller fastholdelsesevne.

Figuren nedenfor illustrerer sammenhængen mellem forbedringspotentialer og besparelsespotentialer i DEA-modellen. Kurven, som uddannelsesstederne A, B, C, D og E ligger på, er "produktionsmulighedskurven", der viser de mest effektive uddannelsessteder med forskellige kombinationer af resultatindikatorer og lønomkostninger pr. STÅ. Disse uddannelsessteder er de mest effektive sammenlignet med de øvrige uddannelsessteder.

Figuren viser, at uddannelsesstederne "F" og "G" har hver deres forbedringspotentialer og besparelsespotentialer i forhold til de mest effektive uddannelsessteder (A-E). Uddannelsessted "F" har et relativt stort forbedringspotentialer og et mindre besparelsespotentialer set i forhold til uddannelsessted "G", der har et relativt stort besparelsespotentialer og et mindre forbedringspotentialer i forhold til at øge karakterniveauet og fastholde flere studerende.

DEA-modellen anvender et forsigtighedsprincip ved beregningen af forbedrings- og besparelspotentialerne. De parametre, der inddrages i sammenligningen, vægtes på en sådan måde, at det undersøgte uddannelsessted sættes i det bedst mulige lys, så tvivlen altid kommer uddannelsesstedet til gode.

Resultaterne af beregningerne er behæftet med en vis usikkerhed. KORA har derfor i forbindelse med gennemførelse af DEA-analysen gennemført flere kontrolberegninger, hvor andre indikatorer, fx de studerendes gennemførelsestid og den samlede bestand af studerende, har indgået i beregningsmodellen. Resultaterne, der er præsenteret i denne undersøgelse, er resultaterne fra den model for alle uddannelsessteder, som er mest forsigtig, dvs. der er tale om de resultater, som angiver de mindste forskelle. Dette er valgt for at sikre, at vi ikke overestimerer forbedrings- og besparelspotentialerne.

For hver uddannelse har vi beregnet et gennemsnit, der omfatter alle uddannelsessteder. Gennemsnittet omfatter også de uddannelsessteder, der i DEA-modellen er vurderet til at være fuldt effektive og dermed ikke har et effektiviseringspotentiale. DEA-analysen er gennemført som en selvstændig beregning for hver uddannelse, og resultaterne kan derfor ikke sammenlignes på tværs.

Valg af ekstern konsulent

Jesper Wittrup fra KORA har foretaget beregningerne for Rigsrevisionen. KORA er valgt som konsulent, da KORA tidligere har foretaget lignende beregninger og analyser i andre dele af uddannelsessektoren og er en bredt anerkendt institution inden for dette felt.

BILAG 2. OVERSIGT OVER, HVILKE DELANALYSER DE ENKELTE UDDANNELSESSTEDER INDGÅR I

Følgende uddannelsessteder indgår i undersøgelsens forskellige delanalyser:

Læreruddannelsen udbydes på 7 professionshøjskoler fordelt på 16 uddannelsessteder

Metropol (København)

UC Capital (Blaagaard, Bornholm og Zahle)

UC Lillebælt (Jelling og Odense)

UC Nordjylland (Hjørring og Aalborg)

UC Sjælland (Roskilde og Vordingborg)

UC Syd (Esbjerg og Haderslev)

VIA (Nørre Nisum, Silkeborg, Skive og Aarhus)

Delanalyse	Uddannelsessteder, der indgår i de forskellige delanalyser i undersøgelsen
Timetal:	Alle uddannelsessteder.
Undervisningstid:	10 uddannelsessteder. Bornholm indgår ikke, da uddannelsesstedet primært har timelærere og i mindre omfang fastansatte undervisere. Det har ikke været muligt at opgøre undervisningstiden for Haderslev. Derudover er der 4 uddannelsessteder, som ikke indgår, da antallet af lektioner registreres frem for undervisningstid (Roskilde, Vordingborg, Aalborg og Hjørring).
Karakterniveau og fastholdelseevne:	Alle uddannelsessteder i forhold til karakterniveau. Aarhus indgår ikke i beregningen af fastholdelseevne på grund af usikkerheder ved data.
DEA:	15 uddannelsessteder. Aarhus indgår ikke i beregningen af fastholdelseevne på grund af usikkerheder ved data.

Pædagoguddannelsen udbydes på 6 professionshøjskoler fordelt på 26 uddannelsessteder

UC Capital (Bornholm, Frøbel, København, Nordsjælland, Storkøbenhavn og Sydhavnen)

UC Lillebælt (Jelling, Odense og Svendborg)

UC Nordjylland (Hjørring og Aalborg)

UC Sjælland (Roskilde, Nykøbing F, Slagelse og Vordingborg)

UC Syd (Esbjerg, Kolding og Aabenraa)

VIA (Grenaa, Holstebro, Horsens, Ikast, Randers, Thisted, Viborg og Aarhus)

Delanalyse	Uddannelsessteder, der indgår i de forskellige delanalyser i undersøgelsen
Timetal:	Alle uddannelsessteder.
Undervisningstid:	16 uddannelsessteder. Bornholm indgår ikke, da en væsentlig andel af underviserne er timelærere. Det har ikke været muligt at opgøre undervisningstiden for Nykøbing F, Slagelse, Vordingborg, Roskilde og København. Derudover er der 2 uddannelsessteder, som ikke indgår, da antallet af lektioner opgøres frem for undervisningstid (Aalborg og Hjørring). Endelig indgår Grenaa under Aarhus, og Svendborg indgår under Odense.
Karakterniveau og fastholdelsesevne:	24 og 23 uddannelsessteder. Odense og Svendborg kan ikke opdeles i beregningerne af karakterniveau og fastholdelsesevne og indgår samlet som Odense. Grenaa indgår ikke i de 2 beregninger på grund af usikkerheder ved data. Aarhus indgår ikke i beregningen af fastholdelsesevne på grund af usikkerheder ved data.
DEA:	23 uddannelsessteder. Odense og Svendborg kan ikke opdeles i beregningerne af karakterniveau og fastholdelsesevne og indgår samlet som Odense. Grenaa og Aarhus indgår ikke i de 2 beregninger på grund af usikkerheder ved data.

Socialrådgiveruddannelsen udbydes på 5 professionshøjskoler fordelt på 11 uddannelsessteder

Metropol (Bornholm, Frederiksberg og Nordsjælland)

UC Lillebælt (Odense og Vejle)

UC Sjælland (Nykøbing F og Roskilde)

UC Syd (Esbjerg og Aabenraa)

VIA (Holstebro og Aarhus)

Delanalyse	Uddannelsessteder, der indgår i de forskellige delanalyser i undersøgelsen
Timetal:	Alle uddannelsessteder. Bornholm indgår ikke, da der kun optages studerende hvert 2.-3. år.
Undervisningstid:	5 uddannelsessteder. Nykøbing F og Roskilde indgår ikke, da de opgør antallet af lektioner frem for undervisningstid. Esbjerg og Aabenraa, Nordsjælland, Frederiksberg og Bornholm samt Odense og Vejle er opgjøret som samlede ansættelsessteder og er derfor ikke opdelt.
Karakterniveau og fastholdelsesevne:	7 og 6 uddannelsessteder. Esbjerg og Aabenraa kan ikke opdeles i beregningerne og indgår samlet som Esbjerg. Odense og Vejle kan ikke opdeles i beregningerne og indgår samlet som Odense. Bornholm, Frederiksberg og Nordsjælland kan ikke opdeles i beregningerne og indgår samlet som Frederiksberg. Aarhus indgår ikke i beregningen af fastholdelsesevne på grund af usikkerheder ved data.
DEA:	DEA-analysen er ikke gennemført for uddannelsen, da beregningsmetoden forudsætter flere uddannelsessteder.

Sygeplejerskeuddannelsen udbydes på 7 professionshøjskoler fordelt på 22 uddannelsessteder

Metropol (København og Diakonissestiftelsen)

UC Capital (Nordsjælland og Bornholm)

UC Lillebælt (Odense, Svendborg og Vejle)

UC Nordjylland (Hjørring og Aalborg)

UC Sjælland (Næstved, Nykøbing F, Roskilde og Slagelse)

UC Syd (Esbjerg og Sønderborg)

VIA (Holstebro, Horsens, Randers, Silkeborg, Thisted, Viborg og Aarhus)

Delanalyse Uddannelsessteder, der indgår i de forskellige delanalyser i undersøgelsen

Timetal:	Alle uddannelsessteder.
Undervisningstid:	11 uddannelsessteder. Bornholm indgår ikke, da dette uddannelsessted drives af Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole. Frederiksberg drives af Diakonissestiftelsen og indgår heller ikke. Det har ikke været muligt at opgøre undervisningstiden for Roskilde, Nykøbing F, Slagelse og Næstved. Derudover er der 4 uddannelsessteder, som ikke indgår, da antallet af lektioner opgøres frem for undervisningstid (Randers, København, Aalborg og Hjørring). Endelig er Thisted og Viborg ét samlet ansættelsessted og er derfor ikke opdelt i denne opgørelse.
Karakterniveau og fastholdelsesevne:	21 uddannelsessteder. Bornholm indgår ikke, da karakterniveau og fastholdelsesevne ikke kan beregnes på grund af registreringspraksis.
DEA:	21 uddannelsessteder. Bornholm indgår ikke, da karakterniveau og fastholdelsesevne ikke kan beregnes på grund af registreringspraksis.

BILAG 3. ORDLISTE

Besparelsespotentiale	Resultat af DEA-analyse. Et beregnet udtryk, der målt i procent angiver, hvor meget en enhed (fx et uddannelsessted) kan reducere resurseforbruget, uden at det går ud over resultaterne.
DEA-analyse (Data Envelopment Analysis)	En analysemetode, der anvendes til sammenligning af resultater fra institutioner, som producerer et ensartet output.
Effektivitet	Sammenhængen mellem en institutions resurseforbrug og resultater.
Fastholdelseevne	En resultatindikator for uddannelsesstedernes evne til at fastholde de studerende. Fastholdelseevne angives i denne undersøgelse som sandsynligheden (målt i procent) for, at en professionshøjskole fastholder en gennemsnitlig studerende på studiet.
Forbedringspotentiale	Resultat af DEA-analyse. Et beregnet udtryk, der målt i procent angiver, hvor meget en enhed (fx et uddannelsessted) kan forbedre sine resultater uden at øge resurseforbruget.
Gennemførelsestid	Den tid, en studerende er om at gennemføre studiet.
Karakterniveau	En resultatindikator for uddannelsesstedernes evne til at løfte de studerende fagligt. Karakterniveau angives i denne undersøgelse som sandsynligheden (målt i procent) for, at en studerende på professionshøjskolen opnår en given karakter ved den afsluttende eksamen.
Lektioner	Undervisningstimer afholdes typisk som lektioner af 45 minutters varighed.
Løfteevne	En uddannelsesinstitutions evne til at løfte de studerende fagligt, når der tages højde for de studerendes forskellige socioøkonomiske og uddannelsesmæssige baggrund mv.
Nettoårsnorm	Antallet af arbejdstimer, som en fuldtidsansat skal levere på 1 år. Nettoårsnormen opgøres ved at fratække ferie, søgnehellidage mv.
OK13	Overenskomstaf tale om arbejdstid og arbejdsvilkår for bl.a. professionshøjskolernes undervisere. Aftalen blev indgået i 2013 mellem Finansministeriet og Akademikernes Centralorganisation. OK13 omfatter flere delaftaler, men omtales i beretningen som en samlet aftale.
Produktivitet	Sammenhængen mellem en institutions resurseforbrug og produktion.
Rektorkollegiet	En sammenslutning af alle professionshøjskoler. Rektorkollegiet har til opgave at varetage professionshøjskolesektorens interesser.
Socioøkonomiske forhold	Individuelle forhold ved de studerende, som erfaringsmæssigt har betydning for, hvor godt en studerende klarer sig på en uddannelse. Socioøkonomiske forhold omfatter bl.a. den studerendes civile status, køn, alder, etniske oprindelse, forældres uddannelse og forældres indkomst.
Studieaktivitetsmodellen	Model udviklet af professionshøjskoler, der beskriver og opdeler de forskellige studieaktiviteter, som indgår i en professionsbacheloruddannelse.
STÅ	Forkortelse for studenterårsværk. En enhed, der betegner antallet af studerende, som har gennemført en given studieaktivitet, typisk et semester. STÅ danner grundlag for tildeling af taxameter-tilskud til uddannelsesinstitutioner.
Timetal	Timetallet er udtryk for antallet af undervisningstimer, som de studerende kan forvente at få på en uddannelse.
Uddannelsessted	Professionshøjskolernes fysiske lokationer, hvor uddannelserne foregår. Professionshøjskolernes udbyder typisk den samme uddannelse på flere uddannelsessteder.
Undervisningstid	Den del af undervisernes arbejdstid, der vedrører undervisning. Det omfatter forberedelse, afholdelse af lektioner, eksamener og feedback.
Undervisningstimer	Undervisningstimer omfatter holdundervisning, forelæsninger og vejledning.